

^KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır

Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 21 (533) 01 - 08 İyun, Hezîran sal. il 2023
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Hêjaye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbāhəddin Eloğlu

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səlahiyyətlərinin icrasına başlaması mərasimində iştirak ediblər

Səh. 12

Nêçîrvan Barzanî bi peyamekê salvegera damezrandina YNKê pîroz kir

Səh. 13

Serok Mesûd Barzanî pîrozbahiyê da Recep Tayip Erdoğan

Səh. 3

Daşkəsəndə Vətən Müharibəsi iştirakçılarında "Müharibə Veteranı" vəsiqələri təqdim edilib

Səh. 4

Qədim DÜNYA FİLOSOF VƏ COĞRAFŞÜNAŞLARI KARDUXİLƏRİN İNDİKİ KÜRD XALQININ BABALARI OLDUĞUNU İSBAT EDİRLƏR

Səh. 5

ŞƏHİD JURNALİST ABİŞOV SİRAC ABİŞ OĞLUNUN ANIM TƏDBİRİ KEÇİRİLDİ

Səh. 15

Mesrûr Barzanî li Hewlêrê Pêşangeha Hitex 2023 vedike

Prezident İlham Əliyev Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Bakıda yeni inzibati binasının açılışında iştirak edib

Səh. 2

GƏNCƏDƏ MÜSTƏQİL DÖVLƏTLƏR BİRLİYİ (MDB) İŞTIRAKÇI DÖVLƏTLƏRİN GÖMRÜK XİDMƏTİ RƏHBƏRLƏRİ ŞURASININ 76-CI İCLASI KEÇİRİLİB

Səh. 3

Zilan dərəsinin qanlı faciəsi

Səh. 6

Səh. 9

Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi Elçin İsgəndərov

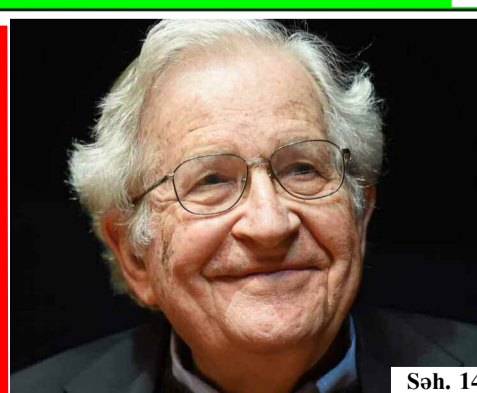
Səh. 13

Şamil Dəlidağlının söz incilərindən

Səh. 14

Umüd Xoşnəv: Di navbera Herêma Kurdistanê û İranê de deriyekî nûh vedibe

Səh. 14

Noam Chomsky: Kurd bi yekbûnê dikarin li navenda kêşeyên Rojhilata Navîn xwe biparêzin

Dünya Bankası: 'Kürdistan petrol ihracatının askıya alınması İrak ekonomisini geriletecek'

Səh. 9

Kürt Tarihinin Kaynakları

Səh. 10

Lozan Konferansı, Kürdler ve Kürdistan

Səh. 11

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səlahiyyətlərinin icrasına başlaması mərasimində iştirak edəblər

İyunun 3-də Ankarada Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın səlahiyyətlərinin icrasına başlaması mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimə iştirak edəblər.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və xanımı Əminə Ərdoğan mərasimə iştirak edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi, birinci xanım Mehriban Əliyevanı, digər dövlət və hökumət başçıları, nümayəndə heyətlərinin rəhbərlərini salamladılar.

Mərasimə Türkiyə Respublikasının qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün, şəhidlərin və fevralın 6-da baş vermiş zəlzələ nəticəsində həlak olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olundu.

Sonra Türkiyə Respublikasının Dövlət Himni – “İstiqlal Marşı” səsləndirildi.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan çıxış edərək yenidən Prezident vəzifəsinə seçilməsi üçün ona etimad göstərən seçicilərə minnətdarlığını bildirdi. Mayın 28-də keçirilmiş seçkilərdə millətin iradəsinin əksini tapdığını, “Türkiyə yüzilliyi”nin başladığını və ölkənin sıçrayış mərhələsinin qapılarının açıldığını vurğulayan Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan siyasi və dini baxışlarından, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, 85 milyonluq əhalinin etimadını boşa çıxarmamaq üçün səylə çalışacaqlarını qeyd etdi. Türkiyə Respublikasının yaradılmasının 100-cü ildönümündə sarsılmaz həmrəyliyə daha böyük ehtiyac duyulduğunu diqqətə çatdıran dövlət başçısı bu gün elan olunan yeni hökumətlə birlikdə “Türkiyə yüzilliyi” istiqamətində səylə çalışacaqlarını bildirərək dedi: “Gün bir olmaq, bərabər olmaq, min illik qar-

daşlığımızı daha da möhkəmləndirmək günüdür. Gün övladlarımızın aydın sabahlarına sahib çıxmaq günüdür... Birlikdə “Türkiyə yüzilliyi”nin inşası üçün çiyin-çiyinə çalışmalıyıq”. Türkiyə demokratiyasının bütün azadlıqların əksini tapdığı, mütərəqqi və əhatəli Konstitusiya ilə gücləndiriləcəyini qeyd

edən Rəcəb Tayyib Ərdoğan növbəti beş il ərzində Türkiyə Respublikasının şanını və şərəfini qorumaq, etibarını artırmaq və adını dünyada daha da ucaltmaq üçün var gücü ilə çalışacaqlarını vurğuladı. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan səlahiyyətlərinin icrasına başlaması mərasimində iştirak edən Azərbaycan Prezidenti İlham

Əliyevə, digər dövlət, hökumət başçılarına və qonaqlara bir daha minnətdarlığını bildirdi.

Sonra “Qurani-Kərim”dən ayələr oxundu, dualar edildi.

Xatırladaq ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğan prezident seçkilərinin mayın 28-də keçirilmiş ikinci turunda 52,18 faiz səs toplayaraq qalib gəlib.

Prezident İlham Əliyev Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Bakıda yeni inzibati binasının açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Bakıda yeni inzibati binası istifadəyə verilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılışda iştirak edib.

Son illərdə paytaxtda modern üslubda tikilən binalar sırasına daha biri əlavə olunub. Xətai rayonu, Nəcəfzadə Rəfiyev və Süleyman Vəzirov küçələrinin kəsişməsində ucaldılan yeni bina da müasir memarlığı ilə diqqəti cəlb edir.

Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov bina barədə dövlətimizin başçısına məlumat verdi.

Bildirildi ki, yeni binanın tikintisinə 2017-ci ildə başlanılıb və bu ilin iyun ayında başa çatdırılıb. Müasir memarlıq üslubuna uyğun inşa olunan bina nazirliyin aparatı ilə yanaşı, Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi, Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi, Aqrar İnnovasiya Mərkəzi və Aqrar İnkişaf Könüllüləri olmaqla 500-ə yaxın əməkdaşın fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulub.

Binanın hündürlüyü olan 12 metr foyesində

“Əbədiyyət” kompozisiyası nümayiş olunur. Kompozisiyanın müəllifi rəssam-heykəltarş Rəşad Mehdiyevdir.

Üç hissədən ibarət olan kompozisiyanın rəmzi motivi Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyini əks etdirir.

Kompozisiyada Azərbaycan xalqının həyat fəlsəfəsinə uyğun əbədi dəyərləri, qalib insan ruhunu, zəhməti və bərəkəti, dayanıqlılığı nümayiş etdirən ideyalar əksini tapıb. Mərkəzdə Heydər Əliyevin büstü olan kompozisiyada ağacın budaqları səmaya və sonsuzluğa doğru ucalır. Kufi üslubunda xüsusi bir nizamla yaradılan şəbəkə səmanı ifadə edir. Səmada Ümummilli Liderin anadan olmasının 100 illiyini əks etdirən 100 ulduz parlayır.

Ağaclarla bərabər səmaya ucalan sütunlar ərzaq təhlükəsizliyinin dayanıqlılığını təcəssüm edir. Ağacın budaqları kompozisiyanın sağına - qələbə və sülhün

bərqərar olduğu bərəkətli torpaqlar əks edilmiş rəsmə doğru uzanır. Yağlı boya ilə işlənən əsərdə əzəmətli

zəhməti təcəssüm etdirən əllər ağacın budaqlarından qidalanır.

Qeyd edildi ki, burada

tanışlıq zamanı qeyd olundu ki, 215 otaqdan ibarət işçi mərtəbələrə əməkdaşların fəaliyyəti üçün hər

dağın və geniş buğda zəmininin üzərindən səmaya doğru pərvazlanan göyərçinlər 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Qələbəni müjdələyir.

“Əbədiyyət” kompozisiyasının sol hissəsində torpaqlarımızda yetişən nemətləri təqdim edən insan əlləri heykəli əks etdirilib. Bərəkət və

Ümummilli Liderə həsr olunan xüsusi “Heydər Əliyev-100” guşəsi də yaradılıb. Bu il xalqımız müasir Azərbaycanın qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini qeyd edir. Ulu Öndərin Azərbaycanda aqrar sahənin inkişafı ilə bağlı gördüyü işlər guşədə geniş əks olunub.

Nazirliyin yeni binası ilə

cür şərait yaradılıb. Binada nazirliyin Elektron İdarəetmə Mərkəzi üçün xüsusi otaq, hər cür şəraitə malik və müasir multimedia vasitələri ilə təchiz olunan konfrans və iclas zalları, həmçinin müxtəlif təyinatlı iclas otaqları, yeməkhana var. Diqqətə çatdırıldı ki, ərazidə 170 avtomobil yerlik dayanacaq yaradılıb.

Daşkəsəndə Vətən Müharibəsi iştirakçılarına “Müharibə Veteranı” vəsiqələri təqdim edilib

İyunun 6-da Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin, Müdafiə Nazirliyinin və Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin

İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusunun uzun illər Ermənistanın işğalı altında qalan

(SHXÇDX) rayon bölməsinin birgə təşkilatçılığı ilə “Müharibə veteranı” statusu almış Vətən müharibəsi iştirakçılara “Müharibə veteranı” vəsiqələrinin təqdim edilməsi mərasimi keçirilib.

Rayonun Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən toplantıda Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Əliyev, Müdafiə Nazirliyinin məsul əməkdaşı polkovnik-leytenant Elbrus Mehdiyev, SHXÇDX-nin rayon bölməsinin rəisi Səbuhi Abdullayev, veteranlar, qazilər, şəhid valideynləri, ağsaqqallar, ziyalılar, gənclər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Əvvəlcə Dövlət Himni səsləndirilib, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi uğrunda həlak olmuş şəhidlərimizin əziz xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Əliyev giriş nitqi ilə çıxış edərək deyib:

- Müasir müstəqil Azərbaycanın qüdrətli və nizami orduya malik olması xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin gərgin zəhmətinin bəhrəsidir. Ulu Öndərimizin siyasi kursu bu gün onun ən layiqli davamçısı möhtərəm Prezidentimiz, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev tərəfindən yüksək səviyyədə davam etdirilir, ölkəmizin mövqeləri beynəlxalq aləmdə daha da möhkəmlənir. İndi Azərbaycan dünya miqyasında öz gücünə arxalanan, heç kimdən asılı olmayan tam müstəqil ölkədir. Möhtərəm Prezidentimiz cənab

İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusunun uzun illər Ermənistanın işğalı altında qalan

ərazilərimizi böyük qəhrəmanlıq göstərərək azad etməsi və işğala həmişəlik son qoyması bunun bariz göstəricisidir.

Ötən dövrlər ərzində Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə ordu quruculuğu sahəsində çox mühüm addımlar atılmışdır. Bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan Ordusu regionda lider olmaqla, dünyanın ən güclü orduları sırasındadır. Bu orduda xidmət etməyin özü gənclərimiz üçün böyük şərəfdir.

İndi ordu ilə xalq arasındakı qarşılıqlı münasibət bütün ölkəmizdə olduğu kimi Daşkəsən rayonunda da tam sağlam təməllər üzərindədir. Gənclərimiz vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunurlar, rayonumuzda və ölkədə gedən ictimai-siyasi hadisələrə sağlam münasibət bəsləyirlər, bir-birinin ardınca parlaq uğurlar qazanırlar. Rayonumuzun gəncləri bütün dövrlərdə ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin olunmasında yaxından iştirak ediblər. Bu gün də həmin ənənə yüksək səviyyədə davam etməkdədir.

Möhtərəm Prezidentimiz, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində Daşkəsən rayonundan da yüzlərlə gənc döyüşlərdə iştirak edərək cəsarət və igidlik nümunələri göstəriblər, tarixi Zəfərin qazanılmasına öz töhfələrini veriblər. Daşkəsənli rəşadətli hərbi qulluqçularımız Vətən müharibəsində döyüş meydanlarında fədakarlıqları və şücaətləri ilə Azərbaycan gənclərinin yenilməzliyini, mübarizliyini, qorxmazlığını, Vətənə, dövlətə və Ali Baş

Komandana sadıq olduqlarını lazım gəldikdə müqəddəs torpaqlarımız uğrunda şəhidlik zirvəsinə yüksəlməklə, sağlamlıqlarını itirməklə sühut ediblər. Mən şəhidlərimizə Allahdan rəhmət, qazilərimizə cansağlığı diləyirəm. Şəhid ailələrinə səbir arzulayıram.

Ölkəmizin çoxşaxəli sosial siyasətində həssas qrupdan olan insanlara, o cümlədən şəhid ailələrinə və qazilərə hərtərəfli qayğı göstərilməsi xüsusi yer tutur. Dövlət rəhbərimiz cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığına əsasən 44 günlük Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə rayonumuzdan da olan şəhid ailələrinin üzvləri və müharibə iştirakçıları ilə bağlı genişmiqyaslı sosial dəstək paketi icra olunur, onların qayğıları və problemləri daim öyrənilir, yüksək səviyyədə həll edilir. Rayonumuzun şəhid ailələrinə, qazilərinə və müharibə iştirakçılarına hər zaman göstərdikləri diqqət və qayğıya görə biz daşkəsənliyə Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyevaya dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Bu gün biz qalib Azərbaycan Ordusunun sıralarında Vətən müharibəsində iştirak edib ölkəmizin ərazi bütövlüyünü göz bəbəyi kimi qoruyaraq “Müharibə veteranı” statusu almış sizlərə “Müharibə veteranı” vəsiqələrini təqdim edəcəyik. Mən bu çox əlamətdar hadisə münasibətilə bütün Daşkəsən rayon ictimaiyyəti adından siz müharibə iştirakçılarına ürəkdən təbrik edirəm, hər birinize yeni-yeni uğurlar, möhkəm cansağlığı arzulayıram.

Çıxışında Müdafiə Naziri general-polkovnik hörmətli Zakir Həsənovun salamlarını və təbriklərini çatdıran Müdafiə Nazirliyinin məsul əməkdaşı Elbrus Mehdiyev tədbirin mühüm əhəmiyyətini qeyd etməklə, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin müharibə veteranlarına göstərdiyi hərtərəfli diqqət və qayğıdan söz açıb.

Digər çıxış edənlər də Vətən müharibəsi iştirakçısı olmuş igid daşkəsənliyə təbriklərini çatdıraraq xoş arzularını bildiriblər.

Tədbirin sonunda 400 nəfərdən çox müharibə iştirakçısına alqış sədələri altında “Müharibə veteranı” vəsiqələri təqdim edilib.

Tərtərdə Vətən müharibəsi şəhidi Mənsimli İntiqam Rövşən oğlunun anadan olduğu gün qeyd olunub

5 iyun tarixində Tərtər rayonunun Kəngərli kəndində qeyd olunan mərasimdə şəhidin ailə üzvləri ilə yanaşı Tərtər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı aparatında İctimai-siyasi və humanitar məsələ şöbəsinin müdirinin müavini Zabil Paşayev, Tərtər Cümə Məscidinin imamı Sadiq Cəfərov, şəhid ailələri, qazilər, müharibə veteranları iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə şəhidin kənd qəbristanlığındakı məzarını ziyarət edib, önünə gül dəstələri düzüblər. Tərtər Cümə Məscidinin imamı

Sadiq Cəfərov şəhidin ruhuna dualar oxuyub.

Sonra mərasim şəhidin evində davam etdirilib.

Azərbaycan Ordusunun əsgəri Mənsimli İntiqam Rövşən oğlu 1998-ci il iyunun 5-də Tərtər rayonunun Kəngərli kəndində anadan olub. 2015-ci ildə Cəmçid Naxçıvanski adına Liseyi bitirmiş, Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbə daxil olmuş, 2017-ci ildə təhsilini yarımçıq qoyub, könüllü olaraq Xocavənd istiqamətində ön cəbhədə xidmət etmişdir. O, minaatan batareyada manqa komandiri olub.

Mənsimli İntiqam 2020-ci il oktyabrın 16-da Talış istiqamətində gedən döyüşlər zamanı qəhrəmancasına şəhid olub. Oktyabr ayının 17-də yaşadığı Tərtər rayonunun Kəngərli kəndində dəfn olunub.

O, 44 günlük Vətən müharibəsində Suqovuşan istiqamətində gedən döyüşlərdə göstərdiyi igidliyə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamına əsasən ölümündən sonra “Cəsur döyüşçü”, “Vətən uğrunda” və “Suqovuşanın azad olunmasına görə” medalları ilə təltif olunub.

Doğulub boya-başa çatdığı kənddə şəhidin adı əbədiləşdirilərək adına bulaq inşa edilib.

Şəhidin ailə üzvləri onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Allahdan bütün şəhidlərimizə rəhmət, qazilərimizə can sağlığı diləyirik.

Gəncədə Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) iştirakçı dövlətlərin Gömrük Xidməti Rəhbərləri Şurasının 76-cı iclası keçirilib

06 İyun 2023-cü il tarixində Gəncə şəhərində Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) iştirakçı dövlətlərin Gömrük Xidməti Rəhbərləri Şurasının 76-cı iclası keçirilib.

DGK Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsindən verilən məlumata əsasən, iclasda Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Şahin Bağirov, Rusiya Federal Gömrük Xidmətinin rəhbəri vəzifəsini müvəqqəti icra edən Ruslan Davıdov, Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, o cümlədən Rusiya Federasiyasının, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Rusiya, Belarus və Tacik-

istan Respublikalarının gömrük xidmətlərinin rəhbərlərinin iştirakı ilə.

Əvvəlcə nümayəndə heyətləri Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, önünə ekil və gül dəstələri düzüblər. Həmçinin iclas iştirakçıları Ermənistan silahlı qüvvələrinin Gəncədə törətdikləri terror nəticəsində dağılan əraziyə gəlib, həlak olan dinc sakinlərin xatirəsini ehtiramla anıblar.

Daha sonra qonaqlar Gəncə şəhərində Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanış olublar.

Toplantıda çıxış edən Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Şahin Bağirov əməkdaşlığın gücləndirilməsi, qabaqcıl

təcrübələrin və məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi baxımından şuranın iclasının əhəmiyyətindən danışdı və aparılacaq müzakirələrin səmərəli olacağına əminliyini ifadə edib.

Sonra iclasın gündəliyində duran məsələlərin müzakirəsinə başlanılıb.

İclas iştirakçıları dəmir yolu ilə daşınan malların gömrük əməliyyatları və gömrük nəzarəti zamanı gömrük orqanları və daşıyıcıların fəaliyyətinin təşkili, gömrük xidmətləri arasında ekspert və tədqiqat fəaliyyəti sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş layihəsinin hazırlanması, malların gömrük dəyəri, eyni zamanda əqli

mülkiyyət hüquqlarının pozulması ilə bağlı məlumat mübadiləsinin reallaşdırılmasına dair məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Həmçinin üzv dövlətlərin gömrük orqanları tərəfindən nəqliyyat və kommərsiya sənədlərinə gömrük orqanlarının möhür və ştamplarının vurulması qaydası və kadr hazırlığı haqqında saziş layihələri ilə bağlı müzakirələr aparıldı.

İclas çərçivəsində Rusiya Federal Gömrük Xidmətinin rəhbəri vəzifəsini müvəqqəti icra edən Ruslan Davıdov MDB iştirakçı dövlətlərin Gömrük Xidməti Rəhbərləri Şurasının sədri seçilib.

Xatırladaq ki, bir gün əvvəl, 05 İyun 2023-cü il tarixində MDB iştirakçı dövlətlərin Gömrük Xidməti Rəhbərləri Şurasının ekspertlərinin də iclası keçirilib.

Zilan dərəsinin qanlı faciəsi

Dərə öz adını Aqırı (Ararat) dağının ətrafında və Van vilayətində qədim zamanlardan yaşayan güclü Zilan kürd qəbilə konfederasiyasından almışdır.

Hələ 13 iyul 1930-cu ildə baş verən faciəvi hadisələrdən əvvəl, kürdlər arasında Zilan dərəsi haqqında çoxlu mahnı, əfsanələr və nağıllar mövcud idi. Həmin mahnılarda Zilan dərəsindən gələn təhlükə və mistisizm öncədən ifadə olunur. Eyni zamanda bu mahnılar mərdlik, qəhrəmanlıq və sevgi duyğuları ilə bəstələnmişdi. Bu əsərləri kürdlər ilə qonşu olan ermənilər kürd dilində ifa etməyi çox sevirdilər.

Belə mahnıların birini Qurgen Marinin “Yanan bağlar” əsərinin qəhrəmanı kürdcə oxuyur:

“Belə idi... İki kürd qəbiləsi ta qədimdən bir-biri ilə ədavət aparırdılar. Bir qəbilənin başçısı Msto payızda digər qəbilə başçısının qardaşını ölümcül yaralayır. Nə isə... Cıdonun qardaşını öldürür. Bahar gəlir, hər tərəf çiçəklənir. Əli silahlı Cıdo isə Zilan dərəsinə enərək Mstonu gözləyir.

*Bahar öz yaşıl paltarına büründü
Dərədə isə qardaş qardaşın intiqamını almaq üçün tələsir
Qan iyi gəlir oradan və təhqirdən sərxoş
Zilan dərəsində düşməni gözləyir Cıdo
Heç kəs, yalnız o intiqam alacaq
Düşmən qəbiləsinin başçısı Mstodan
Qorxunu unudaraq
Mstonun canını külə döndərmək üçün*

*Ayaqlarını hiss etmədən ana oğlu dalınca qaçır
Getmə, oğlum, Zilan dərəsi ilə
Bir-iki günlük get Vana
Yuxu görmüşəm, yuxuda titrəyirdi
Və tüstülənirdi sənin gümüş xəncərin
Zilan dərəsinə qara tüstü bürüyüb
Qara tüstü kəndimizi bürüyüb
Qalxdı Msto, atı yəhərlədi
Anacan, - dedi, saxlama məni
Sənin gəlininə güllər gətirəcəm
Sənə isə bir kəklik meşədə ovlayacam
Ana atın boynuna sarıldı
Getmə, parçalayacaqlar səni, his edir ürəyim
Oğlum, ürəyimi susdura bilmirəm
Oğlum, anana qulaq as...*

*Dörd gün və dörd gecə
Bir damcı su da içmədi Cıdo
Böyük qaya arxasında pusqu qurub O
Zilan dərəsinin yuxusuz keşikçisi*

*Bahar gəldi, yaşllaşdı dağlar və dərələr
Dözməz Msto, gələcək O dalınca
Gələcək O kəklik ovuna
Qara ilan kimi, ac qurd kimi,
Pusquda gözləyir Cıdo...*

*Arxadan vurmaq qəhrəmanlıq deyil
Cıdo, silahı qoy yerə
Əgər belə mərdən çıx yola
Mstonu dayandır və vuruş onunla
Ədalətli döyüşdə, kim-kimi
Kim ölsə - qəbri nurla dolsun
Kim sağ qalsa – yüz il yaşasın*

*Evin dağılsın Msto
Atı çapır O, külək də papağından tozu atır
Cıdonun ürəyi titrədi, uzandı qarnı üstə, nişan aldı
Vay Zilan dağları, vay şər dərəsi...*

1930-cu illərin faciəvi hadisələrdən sonra, xüsusən də türk ordusunun Zilan dərəsində yaşayan kürdləri tam məhv etdiklərindən sonra “Zilan dərəsi” mövzusu kürd xalqının yas mərasimlərində oxuduqları əsərlərin əsas mövzusu oldu.

XX əsrin əvvəllərində başlayan I-ci Cahan savaşı zamanı yüz minlərlə kürd türklərin tərəfində dörd cəbhədə Türkiyənin azadlığı və ərazi bütövlüyünü qoruyurdular. Müharibədən sonra isə, Türkiyə hökuməti tərəfindən onlara söz verilənlərin əvəzinə Kürdüstan beş yerə parçalandı, kütləvi şəkildə repressiyalar və milli mənsubiyyətin yox edilməsinə başladılar. Kürdüstanın bütün tərəflərində kürd xalqına qarşı törədilən zorakılığa qarşı

bir-neçə kiçik və böyük üsyanlar baş verdi.

Bunların biri də Aqırı (Ararat) üsyanı idi. Bu üsyanın yatırılması üçün 13 iyul 1930-cu ildə Van vilayətinin, Ergiş rayonunun Zilan dərəsində Türkiyə dövləti tərəfindən kürdlərə qarşı soyqırım başlandı.

Zilan dərəsində yaşayan kürdlərə qarşı cəza əməliyyatını Türkiyə ordusunun korpus başçısı Səlih paşa başçılıq edirdi. Faktiki olaraq, bu bütöv bir xalqı məhv etmək üçün əməliyyat idi. Əməliyyat türk aviasiyasının hava hücumundan başladı. Əsas zirvələr, dərələr və yollar artilleriya nəzarətində idi. Top zərbələrindən sonra Zilan dərəsindən giriş və çıxış yolları minlərlə türk əsgəri tərəfindən nəzərə alındı. Qoca, uşaq, qadın fərqi var-

mada insanların hamısını qırdılar.

Cəmi 44 kəndi məhv etdilər, 15 min əsir isə Gür çayı yaxınlığında güllələndi. Əməliyyatda iştirak edən bir əsgər söyləyir:

“Qadın və uşaqları, minlərlə insanları ətraf kəndlərdən əsir götürərək Zilan dərəsinə apardılar və pulemyotlarla əhatə etdilər. Pulemyotların arxasında biz idik, əsgərlər, barmağımızı çaxmaqda, nişanımız isə toplaşan camaat idi. Arxamızda çavuşlar idi (serjant, unter-ofiser, erbaş). Onların barmaqları tüfəng çaxmaqda idi, nişanda isə biz idik. Onların arxasında zabıtlər idi. Onlarda çavuşlara nəzarət edirdilər. Əgər biz atəş açmasaydıq, çavuşlar bizə atəş açmalı idilər, əgər onlar da atəş açmasaydılar, onda zabıtlər çavuşlara atəş açmalı idilər.

Biz çaxmağı çəkdik. Uşaqların, gənclərin, qadınların, kişilərin, qocaların vahiməli qışqırıqları dərəni bürüdü... Bir müddətdən sonra səslər yavaş-yavaş iniltiyə çevrildi və kəsildi. Minlərlə qadın, uşaq, kişi, qoca meyidləri yeni yaranmış qan gölündə uzanmışdılar. Sonra onlar qurd-çuşa yem oldular. Onlar elə həmin vəziyyətdə basdırılmamış qaldılar.”

Yaralanaraq meyitlərin altında qalan və möcüzə nəticəsində sağ qalan insanlardan biri də Tayfure Susakdı (Tayfure Zilani). Bir müddət sonra sağ qalanlar həmin hadisələrin dəhşətli məqamlarını açdılar. Bulanık rayonunda yaşayan Tayfure Zilani həmin günü belə xatırlayır:

“Dərviş bəyin başçılığı altında əsgərlər kəndlilərin üsyana qoşulmalarını zənn edərək Zilan dərəsində 7

kənddə axtarış apardılar. Kimi gəldi öldürürdülər. Hər yerdə meyitlər var idi. Mən qaçanda yıxıldım və meyitlərin altında qaldım. Əsgərlər elə bildilər ki, ölmüşəm. Meyitləri bir araya yığdılar və mən onların altında qaldım. Əsgərlərin gedişindən sonra çıxdım. Ailəməzdə tək mən sağ qaldım. Atam, anam, qohumlarım, hamısı öldürülmüşdü. Ümumiyyətlə az adam sağ qaldı və mənim kimi çoxları ağlılarını itirdi. Bir müddət sonra əsgərlər qayıdıb sağ qalanları toplayaraq Muşa, Aqırıya, Doğu Bəyazidə göndərdilər. Mən də onların içində idim. Biz

sutkalarla ac qalırdıq, bizə işkəncələr verildirdi. Sonra, mən əsir kimi bir neçə il əsgərlərə çobanlıq etmişəm. Sonra məni Elazığa dəlixanaya göndərdilər. Uzun illər orada qaldım. Mualicəmi vəhşicəsinə aparırdılar. Çox əziyyət çəkdim. Ara sakitləşəndə isə məni buraxdılar. Kəndimizə qayıtmaq istədim. Lakin qayıdarkən, heç bir ev tapmadım. Muşa qayıtdım, Bulanık bölgəsində məskunlaşdım. O vaxtdan burda qalıram və tullantılar ilə dolanıram.”

Əməliyyatdan sonra hakimiyyətin yarı rəsmi orqanı olan Cumhuriyyət qəzeti 13 iyul 1930-cu ildə Zilan dərəsində baş verən qətləmə haqqında belə yazırdı: “Ağrı dağı bölgəsində üsyan etmiş kəndlər yandırılıb, əhali isə qovularaq Ergişdə məskunlaşdırılıb”.

Zilan hərəkatına mənsub olan öldürülmüş insanların sayı 15 mindən artıqdır. Türkiyənin hərbi tarix arxivində baş qərargahın 1 iyul 1930-cu il tarixli belə bir əmr var: “Üsyan bölgələrində üsyançılara qoşulan bütün yaşayış məntəqələri yandırılıb”. 3 avqust 1930-cu il tarixli əmrə bildirilir: “Üsyançılara cəzanın mütləq olduğunu anlatmaq üçün Oramar (dağ – red.) və ətrafda yaşayan və üsyan edən kürd qəbilələrinin yaşayış məntəqələri Hava Qüvvələri tərəfindən bombalanması zəruridir”.

2 iyul 1930-cu il tarixli məruzədə Kaymaz, Haçan, Kölesor, Çilli, Osmanlı və həmçinin Patnos bölgələrində üsyan edənlərə qarşı havadan zərbələr endirildiyini bildirilir. Türk hökumətinin qərarına əsasən: “Üsyan bölgələrində üsyançılara qarşı istənilən tədbirlər qeyri-qanuni hesab edilə bilməz”. Və təbii ki, heç bir məsuliyyət olmadan silah tətbiq etmək olardı.

20 iyul 1931-ci il verilən qanuna əsasən yerli hakimiyyət orqanlarına, məmurlara, hərbiçilərə, polis

dəstələrinə geniş səlahiyyət verildirdi və heç bir məsuliyyət daşımadan onlar silah tətbiq edə bilirdilər.

Əhalisinin tam məhvindən sonra Zilan dərəsi “gizli hərbi ərazi” elən edildi. İllər keçdikcə orada “Dövlət Kənd Təsərrüfatı istehsalat sahəsi” yaradıldı. Sonralar Zilan dərəsinə Əfqanıstandan türkmənlər köçürüldü.

Kunduk kəndində yaşayan, o vaxt hadisələrin 17 yaşlı şahidi, kürdlərin soyqırımını belə xatırlayır:

“Türk əsgərləri hamılə qadınları öldürərək, bətlərdən uşaqları çıxarırdılar. Gözümüzün önündə insan başlarını kəsirdilər. Mənim iki qardaşımı öləndə qədər döydülər”.

Soyqırım zamanı Erdem yaxınlıqda olan mağaralarda gizlənərək hadisələrin şahidi olmuşdu.

“Türk ordusunun 7-ci korpusunun minlərlə əsgəri kəndlərə hücum etdilər. Onlar 72 kəndi sıx əhatəyə aldılar. Yaş və cinsinə baxmayaraq, hamını öldürürdülər. Cazələndirmə hissələrinin komandiri İbrahim və Dərviş bəy idilər. Onlar qətləmə başlayanda, yalnız qaçışla canımızı qurtara bilirdik. Bəzilərimiz taxıl sahələrində, bəzilərimiz isə evlərdə gizlənirdik. Sonra hamı dağlara qaçdı. Günlərlə ac qalırdıq. Əsgərlər kəndi tərkdəndən sonra, kəndə qayıtdıq. Mənim 35 qohumumu öldürmüşdülər. Yalnız böyük qardaşım sağ qalmışdı və o da hadisələrin şahidi olub”.

Erdem “Dövlətin bu işdə əli olmayıb”, “Ölkədə özbaşnalıq olub” kimi bəyanatları heç cür qəbul etmir. “Mən əminəm ki, əmr məs İsmət İnnü tərəfindən verilmişdi. Dərviş bəy isə Alparslan Türkeşin atasıydı. Kütləvi qətlərə görə onlar cavabdehdir. Həmin hadisələri xatırlayanda tükəlrim biz-biz durur. Heç cür unuda bilmirəm. Onlar həтта həbs edilmiş insanları da öldürürdülər. Öldürülənlərin çoxu Qurtuluş savaşında (I-ci Dünya Müharibəsi) iştirak edən kürdlərdi. Axı onlar bu ölkəyə görə savaşmışdılar. Mən də bu ölkə üçün Sarıqamışda xidmət etmişəm. Bizimlə çiyin-çiyinə xarici düşməne qarşı vuruşan türklər indi də gəlib bizi qırdılar”. **Kurdîst.ru**

*Mən onda şerimə şer deyərəm,
Oxucum ətrini qoxlaya bilsə.
Mən onda şerimə şer deyərəm,
Düşmənin gözünü oxlaya bilsə.
(Şamil Dəlidağ)*

Deyirsən

Ay qız, səndə nə müddətdir gözüm var,
Söyləməyə sinəm dolu sözüm var.
Ürəyimdə alovum var, közüm var,
Amma sənsə gör bir nələr deyirsən,
Necə danım, xatirimə deyirsən.

Sübh çağdır, qayıdırsan bulaqdan,
Yerini tanımışam uzaqdan,
Dayanmışam dar cığırdan bayaqdan -
"Yol ver keçim, adam gələr", - deyirsən,
Necə danım, xatirimə deyirsən.

Dayanmayıb tez ötürsən yel kimi,
Hicran dərdi coşa gəlir sel kimi.
Soruşanda "göndərimmi elçimi?"
Gülümsəyib "anam bilər" deyirsən,
Axı, mənim xatirimə deyirsən.

Çəkər
Gözəl, hüsnündəki o gözəlliyə
Baxsa, gül-çiçək də xəcəlaət çəkər.
Bəs onda de görüm bu yazıq canım
Mən sənə baxanda nə halət çəkər?

Qamətin dastandır dildə, ağızda,
Görsə səni Şirin - o pəri qız da,
Gözəllər hesabı olan kağızda
Öz adı üstündən qara xətt çəkər.

Həsretin çoxunu eylədi xəstə,
Hər rəssamam deyən düşsə də qəsdə-
Gözəl camalını ağ kağız üstə
Rəfaəldə olan məharət çəkər.

Amandır, Şamili eyləmə sayıl,
Gözün can almağa hamıdan qayıl.
Mən də can alanam deyən əzrail -
Bircə baxışından xəsarət çəkər.

Yazılmı
Gözəl, baxışından roman oxudum,
Dərdlərimə orda çarə yazılmış.
Yalvarıb gözündən aman oxudum,
Gör mənim taleyim hara yazılmış?

Sən gülümsə - atım qəmi, kədəri,
Qaşığı çatsan - dərdin olmaz qədəri.
Gözlərin - bəxtimin ömür dəftəri,
Ora həm ağ, həm də qara yazılmış.

Şamil Dəlidağının söz incilərindən

Sənsən mənim arzum bu yer üzündə,
Naz etmə, bilirsən bunu özün də.
Bilmirəm nədənsə ala gözündə
Şamili çəkərəm dara! - yazılmış.

Sən öldün

Gedən, ayaq saxla, könlümün quşu
Çox gəzib dolandı, məkan sən oldun.
Elə ki, istədim çıxam yoxuşu,
Yorulan vaxtımda təkən sən oldun.

İlqarın yolunda keşikdə durdun,
Ona səmt gələnin gözündən vurdun.
Qəlbimdə dağ kimi bir qala qurdun,
Axırda uçurub sökən sən oldun.

Yatırdıb, yuxudan vaxtsiz oyatdın,
Verdiyin ilqarı şöhrətə satdın.
Eşqin şərbətini mənə uzatdın,
Əlimə çatmamış tökən sən oldun.

Gözlərin yad kimi üzümə baxdı,
Elə bil qəlbimdən qara qan axdı.
Atamın saçının qarqara vaxtı,
Başımda ağ tükü əkən sən oldun.

Şamili tullayıb yaxmışdın xına,
Səni də atdılar, özünü qına.
Qəlbini qərç etdin qəm dəryasına,
Dərdin böyüyünü çəkən sən oldun.

Bildir

Qoy sənə pir deyib yapışım a dağ,
O gözəl, çeşməndən içibdi bildir.
Qoy üzümü sürtüm üzünə yolaq,
O gözəl bu yerdən keçibdi bildir.

Səndə qalan ətri olub həyanım,
Ondan məst olmuşam, çətin oyanım.
Qoy üstündə boynu buruq dayanım,
Yar burda boynunu bükübdü bildir.

Həsretini necə dözüb çəkim mən,
Belə dərdə sanma ollam həkim mən.
Qoy üstündə quşa dönüb səkim mən,
Yar da kəklik kimi səkibdi bildir.

Bir gülünü qoysam gözümün üstə,
Şamiləm, sağalib olmaram xəstə.
Qoy mən onu seçim, canımı istə,
Yar da sonalayıb seçibdi bildir.

Sağallam

Bir canandan ötrü canım can verir,
Əhvalımı xəbər alsın, sağallam.
Ya yuxuda görsəm o dərman verir,
Ya da məni yada salsa, sağallam.

Taleyin ulduzu nurunu saçsa,
Qəlbini gizlicə əksimsə açsa,
Ona oğrun baxıb dodağı qaçsa,
Şirin xəyallara dalsa, sağallam.

Yolum düşsə bir vaxt gəzdiyi bağa,
Min səcdə qılamam həmin torpağa.
Əlim dəysə, əli dəyən yarpağa,
Mənə bu bəxt nəsib olsa, sağallam.

Hanı mənim kimi qəlbi yaralı,
Cəsədim qalıbdı candan aralı.
Yönü bəri baxıb o dağ maralı,
Uzaqdan qeydimə qalsa, sağallam.

Bir ot bitərdimi olmasaydı su?
Yarsız bar verəmi qəlbin arzusu?
Şamilin ölməyə çoxdu qorxusu,
Başım üstə kirpik çalsa, sağallam.

Etibarsız

Sitəmindən "a" yazıldı
Sinəmdəki "yar" yanına.
Səni gördüm dilimdən "sız"
Düşdü "etibar" yanına.

"Yüz" önündən "bir" silindi -
Sevincin sayı bilindi.
Gözlərimdə, ay qız, indi
"Tər" gəlibdir "tər" yanına...

Sən dolanıb gəzdin yandan,
Şamil oldu sinəsi qan,
Bülbül uçub gülüstandan
"Ğa" qonubdur "qar" yanına...

Yerini

Qız, qəlbini neyləmişən,
Qoymusan bir daş yerinə?
Əyri qılnc bağlamışan,
Söylə, niyə qaş yerinə?

Zülmət etmə al səhəri,
Saç nurunu, gözəl pəri.
Mənə acı, tünd zəhəri
Gəl yedirtmə aş yerinə.

Qoy qımına kirpik oxu,
Sən Şamilin varı - yoxu.
Ürəyini açıb oxu,
Qan axıtma yaş yerinə.

Gülünə

Təbibim ol, yetiş qəlbin dadına,
Niyə məni döndərirsən gülüncə.
Acı sözün ləzzəti nə, dadı nə?
Ağla barı, əhvalıma gülüncə.

İnan, heç nə yazılmayıb alına,
Bəxt bazarda satılmı, alına?
Fərq qoymaram ağ rənginə, alına,
Əgər olsa çiçək incə, gül incə.

Ömür keçib olarsan bir qarı, yar,
Gəl güvənmə ağ üzünə, qarıyar.
Xoş sözünlə buzu ərit, qarı yar,
Gəl Şamilə danış incə, gül üncə.

Mən nəçiyəm ki...

Nə desən baş üstə, dilinə qurban,
İxtiyar sənindir, mən nəçiyəm ki.
Söylədin -yaylağa gedək, - a ceyran,
O dağlar sənindir, mən nəçiyəm ki.

Eşqin odu kimi köz ola bilməz,
Gözlərinə bənzer göz ola bilməz.
Canım lazımdırsa söz ola bilməz,
Gəl apar, sənindir, mən nəçiyəm ki.

Bir gözüm lazımsa - cütünü verrəm,
Paranı istəsən - bütünü verrəm.
Evimiz uça da sütünü verrəm,
Nəyim var sənindir - mən nəçiyəm ki.

Nə deyirəm

Olub keçənləri sovrub yelə,
Atırsan sən məni, at, nə deyirəm.
Ox nə lazım bircə kəlmə "yox" ilə
Qatırsan torpağa, qat, nə deyirəm.

İlqarın sınıb boranda, çəndə,
İnanmıram səni salalar bəndə.
Qara bulud olub məni görəndə
Çatırsan qaşımı, çat, nə deyirəm.

Dilədim bəxtimiz gül kimi açsın,
Eşqimiz könülə nurunu saçsın.
Qəm bizi görəndə baş alıb qaçsın,
Hökm et taleyimə yat, nə deyirəm.

Amandır, inanma hər yetən sözə,
Gəl oturaq, giley eylə üz-üzə.
İxtiyar sənədir, dəyər-dəyməzə
Satırsan Şamili, sat, nə deyirəm.

Kimi

Qəlbimin eşq hörgüsündə,
Bəxtim deyib hörəm kimi.
Ürəyimin güzgüsündə
Əks eyləyə, görəm kimi.

Sənə dedim: - Yar, qan oldu,
Tufan qopdu, boran oldu.
Könül evim yarğan oldu,
Dağ dilləndi: - Dərəm kimi?

Dəlidağın gül fəslisən,
Gözəlliyin yüz mislisən.
Vallah yəqin sən Əslisən,
Mən yanırım Kərəm kimi.

Birini?

Üç gözəli bir çəməndə görmüşəm,
Biri güldü, biri çiçək, biri nə?
Birisinə üç hədiyyə vermişəm,
Biri candı, biri ürək, biri nə?

Bir talada həm tikan, həm lala var,
Kimdir deyən sökülməmiş qala var?
Yer üzündə üç dağdan bəla var,
Biri seldi, biri külək, biri nə?

Dost zəhrini şərbət kimi içmişəm,
Mən Şamiləm, çoxqun sellər keçmişəm.
Bu dünyada mən üç arxa seçmişəm,
Biri eldi, biri çörək, biri nə?

Döndərər

İgidi söz, kababı köz
Yandırıp külə döndərər.
Söz qananı bircə kəlmə,
Nazıldib milə döndərər.

Ox süzəmi yay olmasa?
Dərya olmaz, çay olmasa.
Yar, yarına tay olmasa,
Hər günü ilə döndərər.

Hikmətdirmi arı şanı?
Şamil, onda hünər hanı?
İnsan əli boz tikani,
İstəsə gülə döndərər.

İraq Federativ Respublikasının Kürdüstan Bölgəsinin prezidenti Neçirvan Bərzani Azərbaycanın Bağdaddakı səfiri Nəsir Məmədovu qəbul edib

Prezident Aparatından edilən şərhə görə; Görüşdə İraq və Kürdüstan regionu arasında Azərbaycanla ikitərəfli əlaqələrin hər sahədə inkişafı müzakirə edilib.

Görüş zamanı tərəflərin iqtisadiyyat, ticarət və turizm sahələrində əlaqələrin inkişafı üçün yaxşı imkanların olduğu barədə

razılığa gəldiyi bildirilib.

Nəsir Məmədov və Kürdüstan Bölgəsinin prezident Neçirvan Bərzani Azərbaycanın Ərbildə konsulluq açması üçün lazım olan prosedurlar barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

Kürdüstan regionunun prezidenti Neçirvan Bərzani fevralın 18-

də Münhen Təhlükəsizlik Konfransının ikinci günündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşmüşdü.

İki lider arasında keçirilən görüşdə iki ölkə arasında bütün sahələrdə əlaqələrin, xüsusilə də Kürdüstan Bölgəsi ilə Azərbaycan arasında ticarət əlaqələrinin gücləndirilməsi istəyi ifadə olunub. Əliyev prezident Neçirvan Bərzani Bakıya dəvət etmişdi.

O, görüş zamanı Nəsir Məmədova istinad edərək, Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyevin İraq Federativ Respublikasının Kürdüstan Bölgəsinin prezidenti Neçirvan Bərzaniyə ölkəsinə dəvət etdiyini bildirib.

Görüş zamanı regionda baş verən proseslər və ortaq maraq doğuran məsələlər də müzakirə olunub.

Əliyev və Oğanın gündəm olan görüntüsü

Prezident İlham Əliyev və Türkiyəli siyasətçi Sinan Oğanın yer aldığı foto gündəm olub.

Metbuat.az bildirir ki, görüntülərdə həmçinin birinci xanım Mehriban Əliyeva, İraq Kürdüstan Regionunun başçısı Neçirvan Bərzani və NATO baş katibi Yens Stoltenberq yer alıb. Foto Türkiyə mediasında və sosial şəbəkələrdə maraqla qarşılanıb.

Qeyd edək ki, bu gün yenidən Türkiyə prezidenti seçilən Rəcəb Tayyib Ərdoğanın andiçmə mərasimi keçirilib. Azərbaycan lideri İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak ediblər.

Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi Elçin İsgəndərov

Misilsiz xidmətləri olan öz peşəsinə vurğunu Azərbaycan Respublikasının Əməkdar həkimi" (2000) Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi Elçin İsgəndərov yaxından tanıyaq.

Əminəm ki, Elçin həkimin ruhu şaddır, doğma Laçını bu gün ömrünün sonuna qədər xidmət etdiyi laçınlılara qucaq açıb...

Elçin İsgəndərov 1942-ci ildə Laçın rayonunu Bozlu kəndində doğulub. 1949-cu ildə Bozlu kənd ibtidai məktəbinə daxil olub. 1959-cu ildə Qarçıqlağ kənd orta məktəbini bitirib. 1960-cı ildə Bozlu kənd qiraətxanasında müdir işləyib. 1961-ci ildə Bakı şəhərində Təmir Tikinti idarəsində fəhlə işləyib. 1962-1965-ci ilin avqust ayına kimi həqiqi hərbi xidmətdə olub. 1965-ci ildə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna qəbul olunub. 1971-ci ildə həmin institutun müalicə profilaktika fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirərək, Laçın rayonunun Qarçıqlağ xəstəxanasına təyinatla baş həkim göndərilib. 1971-ci ildən 1989-cu ilə qədər kənd xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsində işləyib. Baş həkim işlədiyi müddətdə kənd xəstəxanasının tutumu 25 çar-

payıdan 50 çarpayılığa çatdırılmışdır. 1989-cu ilin iyun ayından 2011-ci ilin oktyabr ayına kimi Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsində işləmişdir. Laçın rayonunun işğalına qədər əhaliyə göstərilən tibbi xidməti yaxşılaşdırmaq üçün 180 çarpayılıq xəstəxana-poliklinika kompleksinin tikintisi başlamış, 60 nəfərlik 2 saylı Baza Tibb Məktəbinin Laçın filialının açılması təmin edilmiş, 1 stomatoloji şöbə, 1 uşaq infeksiya xəstəxanası, iki 25 çarpayılıq kənd xəstəxanası, 12 həkim ambulatoriyası tikilib istifadəyə verilmişdir.

Şuşa və Laçın rayonları işğal edilən zaman Şuşa istiqamətindən Laçın rayon xəstəxanalarına kütləvi şəkildə daxil olan 300-dən artıq ağır yaralı döyüşçüləri və mülki əhalini atəş altında təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım göstərərək evakuasiya olumasını təşkil etmişdir. Onları Qubadlının Muradxanlı kəndindən helikopterlər vasitəsi ilə evakuasiya edilib respublikanın ixtisaslı xəstəxanalarına göndərilməsi üçün tibbi xidmətin təşkilinə şəxsən rəhbərlik etmişdir.

Laçın rayonunun işğalından sonra üç istiqamətdə (Güləbird kəndi, Kəlbəcər-Murov, Ağcabədi qış yataqları ərazisində) məcburi köçkün əhaliyə, döyüşçülərə Laçın DİŞ-nin əməkdaşlarına göstərilən tibbi xidmətin təşkil etmişdir.

2000-ci ildə Prezident Heydər Əliyevin fərmanı ilə ona Şuşa və Laçın ətrafında gedən döyüşlərdə yaralanan polis və hərbi qulluqçuların vertolyotlar vasitəsi ilə respublikanın ixtisaslı tibb müəssisələrinə göndərilməsində baş həkim kimi göstərdiyi xüsusi xidmətlərinə görə AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ƏMƏKDAR HƏKİMİ fəxri adı verilmişdir. Qızıl Aypara Cəmiyyətinin yubley medalı, SSRİ səhiyyə əlaçısı döş nişanı, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 85 illik yubleyi ilə əlaqədar Səhiyyə Nazirliyinin Fəxri Fərmanı və medalı, ilə təltif edilmişdir.

Ailəlidir, beş övladı vardır. Övladlarının dördü həkim 1 iqtisadçı hüquqşünasdır

12 iyun 2016-cı ildə Bakı şəhərində vəfat edib

Allah rəhmət eləsin!

Dünya Bankası: 'Kürdistan petrol ihracatının askıya alınması İraq ekonomisini geriletecek'

Raporunda İraq ekonomisindəki gerilemeyi iki faktöre bağlayan Dünya Bankası; OPEC Plus çərçevesində petrol istehsalının keyfi olaraq azaltılması və Kürdistan Bölgəsi'ndən gündə yaklaşık 450.000 varil petrol ihracatının askıya alınması olaraq göstərildi.

Dünya Bankası, Kürdistan Bölgəsi petrol ihracatının askıya alınmasının İraq ekonomisini yüzde 1,1 oranında yavaşlatacağı təxminində bulundu.

Dünya Bankası, Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu'nun haziran sayısını yayımladı. Raporda Dünya ekonomisinin istikrarsızlaşdığı və büyümede önemli bir yavaşlamanın olduğu tespitinde bulunuldu.

Raporda, 2022'de yüzde 3,1 olan küresel ekonomik büyümenin bu yıl yüzde 2,1'e gerileyeceğinin tahmin edildiği kaydedildi.

Dünya ekonomisinin gelecek yıl yüzde 2,4 büyümesinin beklendiği belirtilen raporda, bu oranın 2025'te ise yüzde 3 olacağı öngörüldüğü bildirildi.

Dünya Bankası, Ocak ayındaki tahminlerinde, küresel

ekonominin bu yıl yüzde 1,7 ve gelecek yıl yüzde 2,7 büyüceğini öngörmüştü.

İraq ekonomisi yavaşladı

Raporda İraq ekonomisine ilişkin ise, ekonominin bu yıl yaklaşık yüzde 4 oranında büyümesinin beklendiği, ancak şimdi yüzde 1,1 oranında gerilemesinin beklendiği kaydedildi.

Dünya Bankası raporunda İraq ekonomisindəki yavaşlamayı iki faktöre bağlıyor; OPEC Plus çərçevesində petrol istehsalının keyfi olaraq azaltılması və Kürdistan Bölgəsi'ndən gündə yaklaşık 450.000 varil petrol ihracatının askıya alınması olaraq göstərildi.

Paris Uluslararası Tahkim Divanı, İraq'ın şikayeti üzerine Türkiyə ile petrol ihracatı anlaşması konusunda Kürdistan Bölgəsi aleyhine karar vermiş, Ceyhan Limanı'na petrol ihracatı askıya alınmıştı.

Nerina Azad

Kürt Tarihinin Kaynakları

Kürtlerin 3 bin yıllık tarihi kesintisiz olarak tarih kitaplarında yer alıyor. Selahaddin El-Kurdî Kürt Tarihini, kaynak taraması yaparak güzel bir araştırma sunuyor. El-Kurdî, "ilk başta Kürt kaynakları, ardından da bütün bu çalışmalardan yararlanılarak Kürt Tarihi'nin yazılması gerektiği ortadadır" diyor.

Selahaddin El-Kurdî / Arşiv

Tarihsel süreçte Kürtlerle iletişime geçmiş olan milletlerin, Kürtlere dair fikirleri, yorumları, bilgileri; kendi tarih, coğrafya, seyahatname, ansiklopedi vb. eserlerine yansımıştır. Sümer (M.Ö. 2000), Akad ve Asur tabletleri sayılmazsa, kağıda dayalı en eski belgelerden olan Herodot'un (M.Ö. 484-425) "Tarih" eserinden başlayarak farklı zaman, zemin ve dillerde hazırlanmış olan eserlerde Kürt ve Kürdistan'a dair bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışmada, M.Ö. 5. asırdan başlayarak, tarihsel çizgi dikkate alınarak Eski Yunanca, Grekçe, Süryanice, Ermenice, Pehlewice, İbranice, Arapça, Farsça, Osmanlıca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Almanca, Rusça kaynaklarda 'Kürt ve Kürdistan'a dair bilgilerin bulunduğu işaret edilmiş, kimi eserlerden alıntılar yapılmış, kimi eserin ise sadece ismine yer verilerek araştırmacıların dikkatlerine sunulmuştur.

Kürtler için kullanılan tabirler

Dr. Asad Khailany'nin araştırmasına göre tarihsel süreçte Kürdler için Sümerler "Karda, Kurti, Guti", Babiller "Garda, Karda", Asuriler "Qurti, Guti", Grekler "Kardukh, Gordukh", Ermeniler "Kortukh, Gortaikh", Persler "Gurd, Kurd", Süryaniler "Karda, Kurdaye", İbraniler ve Keldaniler "Kurdaye", Aramaik ve Nasturiler "Kadu", Erken Dönem Arap kaynakları "Kurd, Ekrad", Avrupalılar M.S. 7. yüzyıldan itibaren "Kurd" kavramını kullanmışlardır. G.R. Driver, 1923 yılında yazmış olduğu "The Name Kurd and Its Philological Connexion (Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, No:3, 1923, ss:393-403)" isimli makalesinde, yazıtlardan hareketle farklı dillerle ifade edilmiş olan "Kurti, Karda, Karduk, Gord, Kord, Cardakes, Cyrtii vb" biçimlerinin 'krd/krt' kökünden türediğini ve Kürtleri kastettiğini söylemiştir.

Hrozny'nin "History Et Progres De Dechiffrement Des Textes (Arcihv Orientalni, Vol:3, no:1, 1931, s:286)" araştırmasına göre ise Kürt yurdu için kullanılan en eski coğrafi isim 'Karda' olup M.Ö. III. bin yılın ikinci yarısındaki çivi yazılı Akad tabletlerinde yer almış ve Cizre, Kamışlo, Amuda ve Haseke mıntıkları için kullanılmıştır. Fransız Arkeolog Thureu Danguin tarafından keşfedilen ve M.Ö. 2000 yılına dayanan, Lagaş hükümdarı Arad Nannar zamanında denk gelen iki çivi yazılı tablette 'Kardaka' ifadesi kullanılmıştır (Danguin; 'Notice Sur La Trois, eme collection de tablettes', Revue d'Assyriologie, Tom: V, no:3, 1902, ss:101). G. R. Driver'e göre bu isim ağırlıklı olarak Van Gölü'nün güney mıntıkları ile Botan Nehri'nin vadileri kastedilerek kullanılmıştır.

Romalılar döneminde Yukarı Dicle Nehri vadilerini, Amid, Botan, Tur Abdin, Karadağ ve Cizre yöreleri için 'Corduêne'; İsa'dan önce 5. yüzyılda Diyarbakır ve çevresinde kalan Ammianus da, Ermenice 'Kordukh' isminin, Diyarbakır merkezli bir kullanıma sahip olduğunu söylemiştir. Yaikût Hamevî, İslam'ın ilk dönemlerinde Cizre ve çevresi için 'Bakarda' ifadesinin kullanıldığını ama Abbasiler döneminde, hicrî 250 senesinde Tağlib kabilesinden Hasan b. Ömer'e nispetle Cezîretü İbni Ömer adının kullanılmaya başlandığını yazar.

Eski Yunan ve Roma Kaynakları:

İslâm öncesi Kürt tarihinin aydınlanmasında başvurulabilecek temel kaynaklar Roma ve Yunan kaynaklarıdır. Bu kaynakların yazarları, yaşananlara şahitlik ettiğinden, kaynakların güvenilirliği yüksektir.

Herodot (M.Ö. 484-425), "Tarih" kitabında, Ahemeniş kralı I. Dara'nın (M.Ö. 521-486) ordusunda bulunan gayri nizami Kardakis/Kardoki kuvvetlerinden söz etmektedir. Ayrıca Ahemenişlere boyun eğmiş olan ve kuzeyinde Büyük Zap, güneyinde Küçük Zap, batısında Dicle Nehri bulunan Erba İlu/Erbil merkezli Hadiyab/Adiabana yönetiminden de bahsetmektedir.

Ksenefon (M.Ö. 430-399), M.Ö. 400'de yazmış olduğu "Onbinlerin Dönüşü" isimli eserinde, Aras'ın güneyinde, Van'ın batısında kalan Kardukh (Καρδοὺχ) ülkesinden ve halkı hakkında bilgi vermektedir. Ksenophon, Kardukh'ların dağda oturan savaşçı ve Pers krallarına bağlı yaşamayan özgür bir millet olduğu düşüncesindedir. Onun aktarımına göre Pers

kralı daha önce 120.000 kişilik bir orduyu Kardukh'ların üzerine göndermiş ama bunlardan hiçbirini sağ olarak geri dönememiştir. Eserde, Ksenophon'un da içinde bulunduğu 10.000 bin kişilik Yunan ordusunun Kardukh halkıyla yaptıkları savaşa da değinilmektedir. Yunan dil uzmanlarından Ali Karduxos'a göre, Ksenefon, Kürtler için kullanmış olduğu 'Kard-ukh' biçimini Ermenilerden duyup kullanmıştır. Ksenefon'un Kürtler için kullandığı 'Kard:Kürt' kelimesinde Yunanlılar 'ü' sesini söyleyemedikleri için 'a' harfiyle yazmış olup '-lar' çoğul eki için de Ermenice çoğul eki olan 'ukh' kullanmışlardır.

Yunanlı tarihçi Polybius (M.Ö.203-M.Ö.120), "The Histories/Tarihler" adlı eserinde, Selefkosların isyancı Medya satrapı Melon'un ordusunda 'Cyrtii/Kirti, Kurti'ler olarak adlandırılan sapancılardan söz eder. Seleucia ve Babil'i alarak Kızıl Deniz'e dek tüm toprak-

lara hakim olan Melon, ardından Susa üzerine yürüse de burada başarılı olamaz. Sonunda Medya'nın güneyindeki Suriye kralı Büyük Antiochus III tarafından M.Ö. 217'de yenilgiye uğratılır. Melon'un bu isyanında özellikle sapancı kuvvetlerini oluşturan 'Cyrtii/Kirtiler'e güvendiği kaydedilmektedir. Polybius, Antiochus'un ordusunda 'Cardases (Cardac'lar, Kardac'lar)'ın bulunduğunu söylemektedir.

Yunanlı tarihçi Diodorus Siculus (M.Ö. 90-M.Ö. 30) M.Ö. 66 yılında yazdığı 40 ciltlik dünya tarihi "Bibliotheca Historica (Tarih Kütüphanesi)"nde Pers Kralı Darius'un hükmettiği ülkeler arasında Kürt krallıkları 'Gordyene' ve 'Sophene'yi de saymıştır.

Romanlı tarihçi Tito Livio/Titus Livius'un (M.Ö. 59-M.S. 17) günümüze sadece 35 cildi ulaşabilen 142 ciltlik "Ab Urbe Condita, History of Roma/Roma Tarihi"nde Selefkos İmparatoru Büyük Antiochus'un M.Ö. 190 yılında Romalılar ve Bergamalılara karşı Yunanistan'ı ele geçirmek uğruna yaptığı Magnesia muharebesinde yenildiğini ve Antiochus'un 70.000 kişilik ordusunda 'Cyrtii/Kürt' okçularının olduğunu yazmaktadır.

Strabon (M.Ö. 65-M.S.25), 17 ciltlik "Geographika/Coğrafya"sında Babil ve Asurlarla birlikte, bugün Muş-Diyarbakır arasında bulunan Sarisa, Satalka ve Pinaka şehirlerinin bulunduğu 'Gordion'dan ve bahsetmiştir. Strabon, ayrıca Gordionların Ermeniye, Tarsus ve Sosini/Sason' mıntıklarında da yaşadıklarını belirtmiştir."Dicle Nehrinin bulunduğu yerler Kürtlere aittir. Gordyaei (Gordyaea) bölgesi, antiklerin 'Kardukhi' dediği yerle aynı yöredir." Diodorus Siculus'un (m.ö. 90-m.ö. 30) Kürt krallıkları 'Gordyene' ve 'Sophene'yi; Strabon da 'Sophene' ve 'Corduene' olarak vermektedir.

Strabon'un bahsettiği Ediabene Krallığı'ndan, M.S. 1. yüzyılda tarihçi Pliny (M.S. 23-35), 37 kitaptan oluşan "Naturalis History"de, Ediabene'den "Eskiden Carduchi (Kardukhi) halkı olarak bilinen şimdi ise Cordueni, Adiabene'yle birleşir ve önlere Dicle Nehri akar (Kitap: VI, 17/14 s.)" diye bahsetmektedir. Dicle Nehri'nin Ermenistan'dan başlayıp 'Kürdistan Dağları'ndan, yine bir Kürt bölgesi olan Adiabene'den, Apameadan ve Mesene kasabasından geçtiğini yazmıştır (Kitap VI, 31s.). Kürdistan'a 'Gordyaei (Gord Yurdu)' diyen Pliny, 'Tigris (Dicle)' adlı bölümde Dicle nehrinin Med dilinde 'ok' anlamına geldiği ve nehrin adının okun hızından aldığı, Dicle nehrinin Gordyaei dağlarından geçtiğini yazmıştır. Kafkas kapılarının ardında 'Gordyaean/Kürdistan' Dağları'nda Valli ve Suarni diye barbar ve gaddar kabilelerin halen bulunduğunu da söylemektedir.

Plutarch (M.S. 46-120) ise, "Bioi Paralleloi/Paralel Yaşamlar" kitabında, Ermeni kralı Büyük Tigran ile Bantis kralı VI. Misradat'ın (M.S. 63-120) birlikte; Kazvin Denizi'nin güneyinde ve Ferisilerin denetiminde bulunan Medya'nın ve Fırat Nehri'nin doğusuna

döşen Zarbienus'un krallığındaki Gordionların ülkesinin ele geçirme serüveninden bahsetmiştir. Plutarch, Ermenistan kralı Tigranes'in Kürt Kralı Zarbienusu, karısını ve çocuklarını, destek istediği Romalılar Ermenistan'a girmeden önce suikast düzenleterek öldürdüğünü ve Romalıların Zarbienus adına cenaze töreni düzenlediğini anlatmıştır. Plutarch, M.S. 115 yılında Korduene kralının adının Manisarus olduğunu yazmaktadır.

Claudius Ptolemaeus (M.S. 90-M.S. 168), Diyarbakır'ın "Bagraoandene/Bekiranlılar", Antep'in "Belcanea/Belikanlılar", Hakkarinin "Tigranoandene/Tiriganlılar", Elazığ'ın "Sophene/Süphanlılar", Dersim'in "Derzene", Botanlılar'ın "Bokhtanoi" aşiretlerinden söz eder. Ptolemy, 'Carduchiler/Kürtleri'i, Geliler'in aşağısında Margasiler'le Cadusiler'in topraklarına yakın bölgesinde gösterir ve daha ilerde ise 'Gordyene/Kürdistan' ve 'Gordyaei Dağları'ndan söz eder. Ptolemy; Polybius (M.Ö.203-M.Ö.120) ile Livio/Titus Livius'un (m.ö. 59-m.s. 17) daha önce yazmış oldukları hadiseye benzer olarak; Suriye üzerinde hakimiyet için Mısır kralı Ptolemy III ile M.Ö. 217 yılında yaptığı savaşta bir süre önce isyancı Medya satrapı Melon'u yenilgiye uğratan Selefkos kralı Antiochus III'ün ordusunda 'Cardaces (Cardac'la, Karda'lar)' da vardı.

Dio Cassius (M.S. 155-240), Roma tarihi üzerine yazdığı ve sadece günümüze 19 cildi kalan 80 kitaplık "Histoire Romaine/Roma Tarihi"nin 68. kitabındaki 26. paragrafında 'Gordyen/Gord Yurdu (Kürdistan)'e yer vermiştir.

Ammianus Marcellinus'un (M.S. 330-391?), 359 yılında Amid/Diyarbakır'a olan Pers saldırısından söz etmekte ve buraları 'Korduen/Kord Yurdu/Kürdistan' olarak adlandırmaktadır.

Eutropius, "Breviarium historiae Romanae" adlı 10 ciltlik tarih kitabında, Roma İmparatoru Trajanus'un döneminde hakimiyetin sağlandığı ülkelerden biri olarak 'Cordueni/Kürdistan'a da yer verilmektedir.

Tarihçiler Kürtleri ifade etmek için 'Kard, Kord, Gord, Kirti, Kurti', Kürdistan'ı ifade etmek için de 'Corduene, Corduaie, Cordyae, K/Cardu-chi, Cordueni' kullanılmıştır.

Yüzyıl	Şahsiyet	Söz Etme Biçimleri
M.Ö. 5. yy.	Herodod	Pacty (Bohti, Boran)
M.Ö. 4. yy.	Ksenefon	Kardukhi (Kürt-ler)
M.Ö. 1. yy.	Sallust, Diadorus	Corduene, Cordyene
M.S. 1. yy.	Livy, Strabon	Cyrti, Gord
M.S. 2. yy.	Plutach, Pliny	Gordyeni, Cordueni
M.S. 2. yy.	Ptolemy, Dio Cassius	Gordyene, Korduene
M.S. 4. yy.	Sextus Ruf, Eutropius	Karduene, Cardueni
M.S. 5. yy.	A. Marcellinus, J. Honor, Zasmus	Cardueni, Corduene, Cordyena, Karduene

Eski Fars/Pers Kaynakları:

Pers Kralı Darius/Dara'nın (M.Ö. 522-486) M.Ö. 515 yılında hazırlattığı Eski Farsça, Elamice, Babilce üç dilli Behistun Yazıtları'nda Fırat Nehrinin kenarından (Dersim ve Elazığ ahalisi) 'Zazana' adında bir kasabanın olduğuna yer verilmiştir.

Sasani/Pehlewice Kaynaklar:

Sasani Devleti döneminde, III. Yazdicerd (M.S.633-651) zamanında yazılmış olan ve günümüze sadece alıntılanan kısımları ulaşan 'Hudaynâme' ile 600 yılında yazılmış olan "Kârnâmag-î Ardaşîr-î Babagân/Papagın oğlu Ardaşirin Hikâyeleri"sinde Kürtlere dair bilgilere yer verilmiştir. Karnâme Erdeşir Babakan'da Sasani devleti kurucusu Ardaşir (M.S. 226-652) ile Kürt Kralı Madğ'in m.s. 226 yılında yapmış olduğu savaşa değinilir. Eserde Kürtleri ifade etmek için tekil 'Kurd/kwr-', çoğul 'kurtân', bugünkü Ermenistan'a yakın coğrafya için de 'Mâdik (Medler)' kullanılmıştır.

1350/1971 yılında İran Tahran Üniversitesi tarih hocaları tarafından hazırlanan "HISTORICAL ATLAS OF IRAN" a göre Selecid (M.Ö. 312-64.) 'CARDUCHI', Partlar 'KORDOUENE', Sasaniiler (M.S. 226-651) 'KARDUN', Tahiriler (9.yy) 'KORDESTAN'ı kullanmışlardır. Tahirilerden sonraki tarihsel aşamada 'KORDESTAN' sabit bir şekilde kullanılmaya devam edilmiştir.

(Davamı var)

Nêçîrvan Barzanî bi peyamekê salvegera damezrandina YNKê pîroz kir

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi peyamekê salvegera damezrandina YNKê pîroz kir.

Malpera Serokatiya Herêma Kurdistanê diyar kir, "Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi

pêwendiyê telefonî ligel Serokê Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê Bafil Talebanî de, ji bo 48 saliya damezrandina YNKê, pîrozbahiyê li wî, Encûmena Bilind a Siyasî û Berjewendiyên, Polîtîburo, Serkirdayetî û hemû endam û cemawerê YNKê kir û hêviya serkeftinê ji wan re xwast.

Herwiha Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî, ji bilî amajepêdan bi xebat û dîroka YNKê, xwedêjêrazî Serok Mam Celal û pêgeh û rola wî bi bîr anî û hêvî xwest ku ev salveger bibe handerê tebayî, pêkveyî û yekrêziya aliyên siyasî bi taybetî YNK û PDKê.

Ji aliyê xwe ve Serokê YNKê bi navê xwe û serkirdayetîya YNKê xweşhaliya xwe ji bo pîrozbahî û pêwendîya li gel Serokê Herêma Kurdistanê nîşan da û hêviya serkeftinê jê re xwest. **PeyamaKurd**

Serok Barzanî li ser pîrsa zewiyên Kerkûkê bi berpîrsên Iraqê re di pêwendiyê de ye

Serok Mesûd Barzanî derbarê pîrsa zewiyên gundên Topzawa û Tirkelan yê Kerkûkê de bi Serokwezîrê Iraqê û berpîrsên Bexdayê re di pêwendiyê de ye.

Berpîrsê Liqê Sêyemîn ê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) li Kerkûkê Mihemed Kemal ji K24ê re ragihand, Serok Barzanî daxwaza rawestandina destêwerdana leşkerî li ser zewiyên cotkarên Kurd li navçeyên Kurdistanî kiriye.

Berpîrsê Liqê Sêyemîn yê PDKê li Kerkûkê da zanîn, berpîrsên Bexdayê soz dane Serok Barzanî ku dest ji tedbîrên leşkerî berdin û neçin gundên Topzawa û Tirkelan.

Herwiha soz wê yekê ji Serok Barzanî re hatiye dayîn ku biryara avakirina komelgeheke niştcehbûnê li gundê Tirkelan ji bo efsêrên artêşa Iraqê were rawestandî. **K24**

Noam Chomsky: Kurd bi yekbûnê dikarin li navenda kêşeyên Rojhilata Navîn xwe biparêzin

Bîrmendê Amerîkî Noam Chomsky diyar dîke, Kurd bi yekbûnê, dikarin li navenda kêşeyên Rojhilata Navîn, xwe biparêzin û siberoj û çarenûsa xwe

diyar bikin. Li gor nivîskar û bîrmendê Amerîkî Noam Chomsky ji K24ê re daye zanîn, Kurd li her çar parçeyan rûbirûyî zilm û serkurtariyê bûne, lê belê bi yekbûnê dikarin rêyê aştiyane ji bo bidestxistina serxwebûnê hilbijêrin.

Noam Chomsky li ser siberoj û çarenûsa Rojhilata Navîn û hebûna çendîn kêşeyên siyasî, enerjî û jîngehê gotiye, Amerîka û Brîtanîya û Ewropa li aliyekî, Çîn û Rûsya li aliyekî din, li pey berjewendiyên xwe ne li Rojhilata Navîn.

Herwiha bîrmendê Amerîkî derbarê rewşa Kurdistanê destnîşan kiriye, Kurd di destpêkê de divê kêşeyên nakokiyên xwe çareser bikin û dabeşkeriyên xwe çareser bikin. Herwiha bal kişand ser wê yekê ku li her çar parçeyan zilm li Kurdistanê hatiye kirin û hatine çewisandin, loma wek pêwîst dibîne ku Kurd cîyawaziyên xwe deynin aliyekî û ji bo armancên xwe rêya yekbûnê hilbijêrin.

Noam Chomsky eşkere kiriye, konteksta wan welatên ku Kurd hatine dabeşkirin, ji hev cuda ne, wek mînak, konteksta Iraqê ji Tirkîyê cuda ye, ya Tirkîyê jî ji Sûriyê cuda ye û got: "Lê belê divê hemû di pêkvebûnê û yekgotariya xwe de bi hev re bin û rûbirûbûyî ve serkurtariyê bibin û rêyê aştiyane bibînin ji bo bidestxistina serxwebûnê." Herwiha got: "Kurd li Iraqê heta radeyekê serbixwe ne, li Sûriyê jî heman şêwe, lê li Tirkîyê rewşa wan hinek aloztir e, ji bo derbasbûna serdema zilm û serkurtariyê jî, rêya yekane ya li ber wan, yekbûn e."

Li ser pêwendiyên Amerîka û Kurdistan, bi taybetî li Iraqê û Sûriyê, xwegirêdana Kurdistan bi îdareya Amerîkayê ji bo parastina mafên xwe li navçeyê, Noam Chomsky diyar kiriye, gotineke Kurdistanê heye, "Ji bilî çiyayan ti dostekî din tune ye", loma ew di wê baweriyê de ye ku divê Kurd bi temamî piştî xwe bi Amerîkayê girê nedin, li ser wê mijarê jî wek nimûne vekişîna hêzên Amerîkayê ji Sûriyê ya sala 2019an nîşan da û gotiye, wê demê Amerîkayê sînor ji Tirkîyê re vekir ku êrîş bike ser Kurdistan. Chomsky ku Kurd dikarin di demê qonaxekê de alîkariyê ji Amerîkayê werbigrin, lê belê bi temamî piştî xwe girêdan, li gor gotina wî, xeyal e. **PeyamaKurd**

Yapicioglu bersiv da banga Demirtaş

Serokê Giştî yê HUDA-PARê Zekerîya Yapicioglu diyar kir ku ew banga Selahattîn Demirtaş a "Bi HDPê re werin cem hev" ji dil nabînin û got "Bila pêşî xwîna Kurdistan a bi destên xwe ve bişon."

Serokê Giştî yê Partiya Doza Azad (HUDA-PAR) di bemameyê televîzyonî ku tê de beşdar bû pêvajoya hilbijartinê û piştî hilbijartinê nixan û destnîşan kir ku di heyama hilbijartinê de HUDA-PARê wek "materyalên propandayê" bikar anîne.

"Em ne girêdayî tu rêxistinekê ne"

Herwiha Yapicioglu got "Em de berdewamiya Hîzullahê ne. Me di sala 2012an de partiyê damezrand. Ji me re gotin berdewamiya Komeleya Mustazafan in û gotin ji ber ku têkiliya ve komeleyê bi Hîzullahê re heye hatiye girtin. Lê wan ev yek paşguh kir. Biryara wê girtinê biryara dadgerê FETOyê bû û ev biryar ji darazê vegeriya. Ev komele ji xwe niha vekirîye."

Serokê HUDA-PARê bersiv da bang

û tundiyê. Bila xwîna Kurdistan a bi destên xwe ve bişon. Zimanê wan ji destên wan qirêjtir e bila wî jî bişon. Bi ziman û gotinên xwe bi sedan mirovan mexdûr kirin, ketin xwîna bi hezaran mirovan. Bila werin ser zemîna rewa û bila nîşan bidin ku xwedî îradeya xwe ne, wê demê dibe ku em bikaribin biaxivin, ew jî belkî. Niha em dê bi wan re çî biaxivin?"

Yapicioglu diyar kir ku Demirtaş êrîşa li Mêrsînê şermezar kir û Qendilê "ew anî rê" û wiha berdewam kir "Bûyera Mêrsînê şermezar kir piştê çî bû? bu pozbilind. Bi gotinên giran ên wek 'tu nikaribî bikî qet nebe dua bike, pozbilindiyê neke, li cihê xwe rûnê' hedê wî nîşan danê. Niha dîsa daxuyaniyek da, ji HDPê bersiveke cuda hat."

Demirtaş çî gotibû?

Selahattîn Demirtaş di hevpeyvîna ku bi Artî Gerçek re kiribû de diyar kiribû ku ew Serokê Giştî yê HUDA-PARê Zekerîya Yapicioglu ji salên xwe yê parêzeriyê nas dike got "Ez Serokê HUDA-PARê Zekerîya Yapicioglu ji dema parêzeriyê ve nas dikim. Ez dixwazim ji wî re bibêjim: Destê Kurdistan, ji destê Mustafa Destici yê ku di hewşa qesrê de dema ji bo siyasîmedarekî Kurd siloganên darvekirinê dihatin gotin bê nixir nîne. Destê ku pêwîst e îro hûn biçin bigrin, di parlamentoyê de destê HDPê ye. Em êdî rê nedin lîstikên qirêj divê em di berjewendiyên gelê xwe de xwe kilft bikin. Ez hêvîdarim ev peyama min ji ber giringiya xwe ya dîrokî bersiva xwe werbigre."

Nerina Azad

Yapicioglu got "Gotin em dê sond nexwin derew kirin. Gotin HUDA-PARê naxwaze jin bixebitin. Ev bi temamî derew e."

Yapicioglu diyar kir ku CHP ji sala 1950 vir ve nehatiye desthilatê û dibêje "CHP bi partiyên cuda kete hilbijartinan û morîka şîr belav kir. Slav da hêzên gerdûnî, slav da Pensilvanya û Qendilê."

Selahattîn Demirtaş jî û got "Ya rastî di gotinên Demirtaş de cîhanek heqaret heye û fêrbûne heqaretê bikin. Li aliyekî heqaretê dike, li aliyê din jî dibêje herin bi destê filankesana bigrin."

Zekerîya Yapicioglu diyar kir ku "eger hinek şert û mert pêk bên dibe ku em wî destî bigrin" û wan şert û mercan wiha anî ziman:

"Divê mesafeyê bixine navbera xwe

Dana Gas hilberîna xwe ya gazê ya Herêma Kurdistanê zêde dike

Şirketa Dana Gasê ya ku navenda wê Îmarate, li Herêma Kurdistanê gas derdixe û di sala pêşiya me de di meha Nîsanê de, hilberîna gazê 250 milyon fit kup zêde bike. Şirket ragihand ku wê di hilberîna gazê de bibe xwediyê %35an. Rêvebirê têkiliyên hilberîna yê Dana Gasê Muhammed Mubeydin ragihand ku:

"Wê zêdekirina hilberîna di meha Nîsanê de bike û bandora malî ya zêdekirina hilberîna di sala 2024an de piştî 6 mehan bandora xwe nîşan bide an jî di temamiya sala 2025an de wê xwe nîşan bide."

Şirketa Dana Gasê, di serê cotmeha 2022an de li seha Kor Morê (Çemçemal) rojane hilberîna xwe 50 milyon fit kup zêde kiribû û gihabû 500 milyon fit kupê.

Dana Gas di Rojhilata Navîn de şirketa taybet ya herî mezine û li Misrê jî hilberîna gazê dike. **PeyamaKurd**

Serok Mesûd Barzanî pîrozbahiyê da Recep Tayip Erdoğan

Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî bi sedema Recep Tayip Erdoğan car din bû serokkomarê Tirkîyê, bi telefonê li Erdoğan geriya û wî pîroz kir. Ragihandin ji aliyê baregeha serok Mesûd Barzanî de hat kirin.

Tûra duyem ya serokkomariya Tirkîyê di 28 ê gulanê de hatibû kirin û piştî emcama hilbijartinê ya fermî hat ragihandin, serok Mesûd Barzanî di rêya telefonê de pîrozbahiyê da Erdoğan. **PeyamaKurd**

Erdoğan, serokê herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî dawetî Ankara kir

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi sedema serokkomarê Tirkîyê Recep Tayip Erdoğan hilbijartinê qezenc kir û car din bû serokkomarê Tirkîyê, wî pîroz kir. Erdoğan, ji bo

Nêçîrvan Barzanî tevî merasima sondxawrîna wî bibe, wî dawetî Ankara kir. Li gor ragihandina serokkomariya Kurdistanê; Nêçîrvan Barzanî di rêya telefonê de Erdoğan pîroz kiriye û Erdoğan jî Barzanî dawetî Ankara kiriye.

Barzanî, ji hukûmet û xelkê Tirkîyê serkeftinê xwestiye û gotiye ew amade ne di her sehayê de têkiliyên xwe bi Tirkîyê re pêşde bibin.

Erdoğan jî ragihandiye ku ew dixwaze têkiliyên Tirkîyê bi Iraqê û Herêma Kurdistanê re pêşde bibe û li ser hinek mijarên herêmê û mijarên hevpar axifîne. **PeyamaKurd**

Dana Gas: Em plan dikin ku berhemanîna gaza xwezayî li Kurdistanê zêde bikin

Şirketa Dana Gas a enerjîyê ya Îmarata Erebi (Îmarat) diyar kir, ew plan dikin ku di meha nîsana sala bê de hilberîna gaza xwezayî li Kurdistanê 250 milyon metrekup zêde bikin.

Midûrê Têkiliyên Veberhênerê Dana Gasê Muhammed Mubeydîn da zanîn, Dana Gas wê ji sedî 35 di hilberîna gazê de xwedî par be û got, "Zêdebûna hilberandinê wê di meha Nîsanê de destpê bike û tê çaverêkirin ku em bandora darayî ya zêdebûna hilberînê di nivê duyemîn 2024an, di seranserê 2025an de bibînin." Kompaniya Dana Gas ku mezintirîn kompaniya enerjîyê ya taybet li Rojhilata Navîn e, ji bilî zeviyên Herêma Kurdistanê li Misrê gazê berhem tîne. Dana Gas jî di destpêka Cotmeha 2022an de hilberîna xwe ya gazê ya rojane li kêlgeha Kor Mor bi 50 milyon metrekup zêde kiribû û derketibû 500 milyon metrekup. Kompanyê amaje bi wê yekê kir ku zêdebûna berhemanîna li Herêma Kurdistanê di çaryeka yekem de kêmbûna qazancên wan sîncard kir. **PeyamaKurd**

Fuad Husên: Biryara Dadgeha Bilind bandorê li pêwendiyên Hewlêr û Bexdayê nake

Wezîrê Derve yê Iraqê Fuad Husên ragihand, biryara Dadgeha Bilind a Federal a Iraqê ya derbarê Parlamentoya Kurdistanê de, bandorê li pêwendiyên Hewlêr û Bexdayê nake. Dadgeha Federalî ya Bilind a Iraqê di 30ê Gulanê de ji bo gotûbêjkirina gilî û gazindên derbarê dirêjkirina erkê Parlamentoya Kurdistanê de civiya, biryara "Derjêkirina erkê Parlamentoya Kurdistanê nedestûrî ye" derxist. Fuad Husên diyar kir, pêwendiyên Hewlêr-Bexdayê wê berdewam bin û li ser pîrsa gelo ev biryar wê bandorê li pêwendiyên Herêma Kurdistanê û Iraqê bike jî wiha bersivand: "Pêwîste xebat berdewam bikin. Di pratîkê de divê di ti warî de ti valahî nemîne û heta dema erka parlamentoyê bi dawî bibe jî divê hikûmet heta hilbijartinan li ser karê xwe bimîne." **PeyamaKurd**

Abdulkadîr Aydın: Piştî Leyla Zana û Osman Baydemîr niha jî Demîrtaş hat dûrxistin

Selahattîn Demîrtaş ragihand wî dest ji siyaseta aktîf berdaye û her wiha da zanîn wî xwestiye bibe namzetê serokomariyê lê daxwaza

Derbarê daxuyaniyan de HDPê amaje kir ku piştî erdhejê rewşek nû derket holê û daxwaza demîrtaş beriya erdhejê bû û ew jî rexneyan re

uyaniyên Demîrtaş tîn nixandî. Lê bi ya min ya divê bê nîqaşkirin dijberiya Tifaqa Millet a hember kurdan e. Ji sedî 10ê dengên kurdan nedîtin çûn berê xwe dan kesên %1 deng distînin. Ji îro pê ve HDP yan wê vegere xeta Kurdistanî an jî dê xwe bi tirkî bide qebûlkirin û bêje ez partiyeke tirk im. Êdî tirkîyêbûn jî pere nake divê bêje ez tirk im."

Li aliyê din jî kesên ku bi salan li gel Selahattîn Demîrtaş kar kirine û wî ji nêz ve dinasin dibêjin ji berê de navbera Selahattîn Demîrtaş û komek nav HDPê de nîqaş ji xwe hebûn û gelek kesên wek Demîrtaş rexne li polîtîkayên şaş kirin jî ji HDPê hatin duxistin.

Serokê Komeleya Mafên Mirovan ê Berê yê Şaxa Diyarbekirê Abdulkadîr Aydın ji K24ê re diyar kir: "Wisa li Leyla Zana jî kirin û wisa li Osman Baydemîr jî kirin. Komek di nava HDPê de û derveyî HDPê heye ku rê nadin dengên cuda û rê nadin rexne li polîtîkayên şaş werin kirin. Hîn gelek tişt hene ez bêjim lê niha nabêjim. Dema wextê wê hat ezê bêjim."

Rêxistinên HDPê dê heta dawîya Hezîranê civînan bike û piştî wê jî dê biryara kongreya mezin ragihîne ku Selahattîn Demîrtaş di vê pêvajoyê de çiqasî bibandor be hîn nediyar e û Hervserokên nû jî dê vê pêvajoyê de aşkere bibin. **K24**

wî hatiye redkirin.

Selahattîn Demîrtaş ragihand wî dest ji siyaseta aktîf berdaye û her wiha da zanîn wî xwestiye bibe namzetê serokomariyê lê daxwaza wî hatiye redkirin. Çavdêrên siyasî dibêjin ew kevneşopîya ku HDP jê tê rê nade ku gotin û daxuyaniyên derveyî siyaseta wan were dayîn.

Hevserokê Berê yê HDPê Selahattîn Demîrtaş ragihand ku wî siyaseta aktîf berdaye û da zanîn ku wî ji rayedarên HDPê re gotiye ew dixwaze bibe namzetê serokomariyê lê bêyî ku bersiva wî were dayîn daxwaza wî hatiye redkirin.

jî vekirî ne.

Pisporên siyaseta jî balê dikêşin ku divê Kurd daxuyaniyên Demîrtaş an jî siyaseta HDPê bidin aliyekî û berî her tiştî bibînin ku Tifaqa Millet dijyatiya kurdan kir û ji sedî 0ê dengên Kurdan da aliyekî û nêzikî wan kesan bû ku dengên wan ji sedî 1 e.

Akademîsyenê Zanîngeha Dicleyê Vedat Koçal ji K24ê re diyar kir: "Xuya ye di nava HDPê de nîqaşek heye lê ez dixwazim balê bikêşim xalek din. Di salên dawî de encamên hilbijartinan di nava kurdan de ji ser daxuyaniyên HDPê û dax-

Fraksiyona PDK: Em di mûçeyê û mafên gelê Kurd de ti tawîzê nadin!

PeyamaKurd - Seroka Fraksiyona Partiya Demokratî Kurdistanê (PDK) li Parlamentoya Iraqê Viyan Sebrî ji medya Kurdistanê re li ser danûstandinên ligel hikûmeta Iraqê ragihand ku ew di mûçeyê û mafên gelê

Kurdistanê de ti tawîzê nadin.

Seroka Fraksiyona PDK li Parlamentoya Iraqê Viyan Sebrî got: "Ji bo civîna Parlamentoya Iraqê 100 îmza hatine komkirin, ji ber wê jî desteya serokatîyê dema civîna diyar kiriye, ji

aliyê din ve daxwaz ji bo vê pîrsê hene, ji ber ku roja Înê betlaneya yasayî dest pê dike."

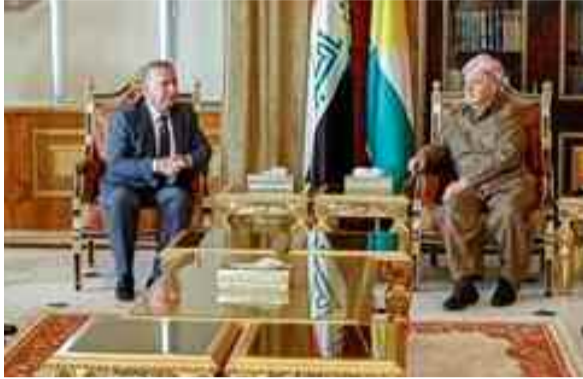
Viyan Sebrî da zanîn, em bi berdewamî di gotûbêjan de ne da ku em bigihin encameke ji aliyê Hikûmeta Herêma Kurdistanê jî ve were qebûlkirin.

Sebrî destnîşan kir: "Em berdewam in li ser hewlên xwe yên ji bo yekxistinê hemû mafên Herêma Kurdistanê, em li ser mûçe û mafên gelê kurd ti tawîzekê nadin, emê bi nerîn û lihevhatineke qebûlkirî hewl bidin ku mafên destûrî û yasayî yên Herêma Kurdistanê bidest bixin."

Hêjayî gotinê ye, Komîteya Darayî ya Parlamentoya Iraqê bi piştevaniya Fraksiyona Yekîtiya Niştîmaniya Kurdistanê (YNK) hinek sererastkirin li ser madeyên girêdayî maf û heqên Herêma Kurdistanê di bûdçeya Iraqê de kirine ku li dijî mafên gelê kurd in û ger ew made bikevin pratîkê dibe ku hemû mûçeyê Kurdistanê bê birîn. **peyamakurd.com**

Serok Barzanî pêşwazî li parlamenterên Neynawa yên li Iraqê kir

Serok Barzanî û şandeke nûnerên parêzgeha Neynawa li Parlamentoya Iraqê rewşa siyasî ya Iraqê gotûbêj kirin.

Serok Mesûd Barzanî îro Yekşema 04.06.2023 pêşwazî li şandeke nûnerên parêzgeha Neynawa li Parlamentoya Iraqê kir. Di civînê de rewşa siyasî ya Iraqê bi giştî û rewşa parêzgeha Neynawa bi taybetî hate gotûbêjkirin. **KDP.info**

Meşhedanî: 'Pirsgirêka sereke ya Kurdistanê ew e ku ji bajarên Iraqê pêşketîr e'

Çavdêrê siyasî yê Iraqî Cebâr Meşhedanî, li ser pirsgirêkên heyî yên navbera Bexda û Hewlêrê got: "Pirsgirêka sereke ya Herêma Kurdistanê ew e

ku ji bajarên naverasta Iraqê pêşketîr e."

Meşhedanî di bernameya K24ê de diyar kir: "Li gor min Çarçoveya Hevahengiya Şîyan, hin pirsgirêk ji Serokwezîr Mihemed Şiya Sûdanî re derxistine. Hin aliyên girîng hene ku naxwazî hikûmeta wî bi ser bikeve, ji ber ku wî dirûşma 'hikûmeta xizmetguzarî' bilind kiriye."

Meşhedanî got: "Bi rastî tiştê ku kêşe ji bo Herêmê çêkiriye, pêşketinê ku li Kurdistanê rû dane ne, bi taybetî ku Hewlêr û Duhok ji bajarên naverasta Iraqê pêşketîr in. Ev yek pirsekê derdixê holê ku gelo bûdce ji hemû parêzgehan re diçe? Bajarên din jî meroq dikin, ma gelo budceya me bi kû ve diçe?"

Meşhedanî da zanîn, tiştê ku hîştîye heta niha Kurd ne xwediyê welatê xwe bin, peymanekê kevn a Brîtanayê ye, ji serdema padîşah û hikûmetên li pey hev ên Iraqê jî heta niha nehiştine ku Kurd mafên xwe bidest bixin. Çavdêrê siyasî yê Iraqî bi bîr xist: "Kurd bi welatên herêmê re rûbirûyê kêşeyan bûne, Kurdistan jî di nava 100 salên derbasbûyî de bi tundî li hember hemû kêşeyên çêkên kîmyayî, moşek, drone û dorpêçkirin ber xwe dan, di dawiyê de jî, wan hin armancên xwe bidest xistin."

PeyamaKurd

Mesrûr Barzanî li Hewlêrê Pêşangeha Hitex 2023 vedike

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li Hewlêrê Pêşangeha Hitex 2023 vedike. Li gor zanyariyan, Hitex çalakîyeke teknolojiyê ye ku nûbûnê teknolojîk ên herî dawî nîşan dide. Pêşangeha Hitex, çaremîn car e li Hewlêrê tê lidarxistin. Ev çalakî dê çar rojan be û wê heta 9ê Hezîranê berdewam be. Hat ragihandin, di Pêşangeha Hitex 2023 de, 121 kompanya ji 20 welatên cuda beşdar dibin û ji çar beşên sereke pêk tên: Pêşangeh, Konferans, Stêrkên Pêşerojê û Goşeyên Bibandor.

Herwiha di Hitex 2023 de, wê heft panel bîn lidarxistin, panelîstên ji 13 welatan jî tê de beşdar dibin. **PeyamaKurd**

Umîd Xoşnav: Di navbera Herêma Kurdistanê û Îranê de deriyekî nûh vedibe

Parêzgerê Hewlêrê (Erbil) Umîd Xoşnav ragihand ku di nav 2 mehan de, di navbera Herêma Kurdistanê û Rojhilatê Kurdistanê de deriyekî nûh vedibe. Heyetekî ku ji çar parêzgerên bajarê, serokên edeyên bazirganî û rêvebirên serbixwe yê dezgeyan pêkdihat, ji bo têkiliyan bi Îranê û Rojhilatê Kurdistanê re deynin, çûbûn Rojhilatê Kurdistanê. Parêzgerê Hewlêrê Umîd Xoşnav di mijarê de ji bo Rûdawê weha gotiye:

"Em destvala danegeriyan. Me ji hevdtînan encamên baş wegirt. Di navbera du terefan de me peymanekî ku ji 16 xalan pêkdihat îmze kir. 15 sale ku çûnûhata deriyê Hacî Umranê pirsgirêke û me li serê lihev kir. Ji bo çareseriya probleman çêbibe, em ê ji bo 24 seetan 'masa çarseriyê' deynin."

Xoşnav got ku namzedên Hecîyan yên ku ji Rojhilatê Kurdistanê û Îranê dihatin û di ser Kurdistanê de diçûn seredana Kerbela û Necefê, mekanên pîroz ziyaret dikirin û behsa tecruba xwe ya sala berê kir û dewam kir:

"Sala çûyî tecruba me ya ewilî bû, di ser Kurdistanê de di navbera 70-80 hezarî de hecî seyahet kirin. Ji ber guzergâha navborî bikartînin, ji razan, xwarin, gihandin û xercirinê dinan dahatekî ji boxelê Kurdistanê

çêdibe. Me ji bo 500 hezarî zêdetir kesî amadekariya xwe kiriye. hevdtînan bi Îranê re de, di prptkolê de ala Kurdistanê tinebûye, Xoşnav

Xebata me heye ku em di navbera Sîdekan a bi ser Soran û Şîro ya rojhilatê Kurdistanê de deriyekî vekin. Herêma Kurdistanê ji bo vekirina derî hemû amadekariyên xwe kiriye. Komara Îslamî ya Îranê jî di mijarê de ji dil e. Ji ber wê, dê di navbera 2 mehan de wê deriyê sînori ji bo çûnûhatê vebe."

Xoşnav ji bo bombebaranê ser sînori jî ragihand ku divê ji hukumraniya Îranê re rêz bêgirtin û ew jî ji bo hukumraniya Herêma Kurdistanê û Iraqê rêz bigre. Li ser mijara ku di

got: "Me rexneyên xwe ji bo rêvebirîya Îranê bir û acizîya xwe ragihand. Îran got ku li hemberê Herêma Kurdistanê û ala Kurdistanê ti xesasiyeteke wan tineye. Gotin ku tenê ji xetaya protokolê kêmasî peyda bûye."

Li aliyê dinê jî ber parêzgerê Hewlêrê Umîd Xoşnav bi cil û bergên Kurdî ketiye civîna û li ser singa wî rozeta nexşeya herêma Kurdistanê hebûye, ev tewrê Xoşnav di medya Îran û Kurdistanê de olan daye. **PeyamaKurd**

Nameya vekirî ya Mustafa Özçelik ji Serokomar Erdogan, Wezîrên Nû û Endamên nû yên TBMMyê re

Serokê Giştî yê PAKê Mustafa Özçelik ji bo Serokomar Erdogan, endamên nû yên Lijneya Wezîran û hemû endamên TBMMê nameyek vekirî weşand.

Serokê Giştî yê Partiya Azadiya Kurdistanê (PAK) Mustafa Özçelik nameyek vekirî ji Serokomar Erdogan, endamên nû yên Lijneya Wezîran û hemû endamên TBMMê re weşand.

Nameya ku Mustafa Ozçelik weşand wiha ye:

Rêzdar Serokomar, Endamên Nû yên Hikûmeta Tirkîyeyê yên Rêzdar

Endamên Nû yên Meclîsa Tirkîyeyê yên Rêzdar

Ez yek ji wan 1160 kesayetên kurd im ku, berî ya hilbijartinê 14ê Gulana 2023yê, di roja 05.05.2023yê nameyeke vekirî ji hemû namzedên serokomariyê û namzedên parlamenteriyê ra şandibûn. Nuha hilbijartin bi dawî hat û cenabê we hatine hilbijartin. Ez dixwazim wan daxwazên ku me berê bi nameya vekirî pêşkêşî we kiribû, vî carê li ser navê xwe pêşkêşî cenabê we bikim.

Ez yek ji wan kurdan im ku, di dîroka Dewleta Cimhûriyeta Tirkîyeyê ya 100 salî de, hebûna min jî hemû mafên min jî tune hatine hesabandin.

Ez di vî baweriyê de me ku telifî kirina vî neheqîya dîrokî, di çareser kirina hemû pirsgirêkan da dê bibe gava yekem.

Heger em bixwazin ev wêneyê nû yê ku piştî hilbijartinê 14 û 28ê Gulana 2023yê derketiyê holê ji bo mîletê Kurd û gelên Tirkîyeyê bibe destpêkeke nû; ez di vî baweriyê de me ku, li gel nasnameya Kurdî, di Qanûna Bîngehîn û di hemû qanûnên peywendîdar da bicîhanîna van daxwazên min ên însanî û nasnameyê yên ku li xwarê min anîne zimên, dê di çareseriyê vî persê da gaveke dîrokî be û di roleke girîng bilîhîze.

Ez di vî baweriyê de me ku ev daxwazên min anîne zimên, daxwazên herî esasî, însanî, acil yên 25 milyon kurdan ku li Bakurê Kurdistanê û Tirkîyeyê

dijîn e. Herweha ez di vî baweriyê de me, pêkanîna van gavên ku min anîne zimên,

û wekhevîya hemû jinan bila di Qanûna Bîngehîn, di qanûnên peywendîdar û di jîyanê da bêne garantî kirin.

dê bibe klîda çareserîya demokratîk ya pîrsa Kurdî û herweha pêkanîna azadî, demokrasî, edalet û wekhevîyê ya li Tirkîyeyê:

-Bi tirkî perwerdeya bi zîmanê dayikê heye; bila bi Kurdî jî perwerdeya bi zîmanê dayikê hebe.

-Tirkî zîmanê fermî ye; bila Kurdî jî bibe zîmanê fermî yê duyem.

-Yek bibêje "Ez ji Tirkîyeyê me" ne qedexeyê; gava yek bibêje "Ez ji Kurdistanê me" jî bila ne qedexeyê be.

-Bi tirkî navê bajar, navçe, gund û cîh û waran serbest in; bila bi Kurdî jî navê bajar, navçe, gund û cîh û waran serbest bin.

-Partî û dezgeh û rêxistinên bi navê Tirk û Tirkîyeyê dikarin bêne damezrandin; bila partiyên bi navê Kurd û Kurdistanê jî bikaribin bêne damezrandin.

-Li Mizgeftan bi tirkî weaz têne dayin; bila bi Kurdî jî weaz bêne dayin.

-Azadiya fikrî, bawermendiyê, xwe îfade kirinê û xebata birêxistinî, di Qanûna Bîngehîn û di hemû yasayên peywendîdar da bila bêne garantî kirin.

-Mafê nasnameya jinên Kurd û azadî

-Cîhê mezelen mezinên tirkîyan diyar in, herkesek dikare ziyareta mezelen wan bikin. Lê cîhên mezinên kurdan yên wek Şêx Seîd, Xalid Begê Cibîrî, Seyîd Rîza û Seîdê Nûrsî û kesayetên din ên Kurdan nayên zanîn. Bila ev neheqî ji holê rabe, bila cîhê mezelen wan bêne aşkere kirin û herkesek bikaribe ziyareta mezelen wan bikin.

-Hemû kesên ku ji ber xebatên xwe yên siyasî, ji ber nivîsandin û parve kirina fikrên xwe di hefsê de ne, hatine ceza kirin, bila bêne berdan û hemû dozên ku di heqê wan da hatine vekirin ji holê rabin.

-Bila hemû şerhên ku Dewleta Tirkîyeyê danîye ser Peymana Netewên Yekbûyî ya Di Derbarê Mafên Zarokan, Şerdên Xweserîya Rêveberîyê Herêmî yên Ewropayê û hemû Peymanên Navnetewî ji holê rabin û hemû mafên ku di van peymanan de hatine pênase kirin bila bêne bicîhanîn.

-Bila dawî li hemû şer û operasyonên leşkerî û tûndûtûjiyê bêne anîn; divê rê jî rêbaz û amûrên sivîl, demokratîk, siyasî ra bêne vekirin û pirsgirêk bi dîyalogan bêne çareser kirin.

Mustafa Özçelik
Serokê Giştî yê PAKê Nerîna Azad

Масуд Барзани и депутаты от Ниневии обсудили ситуацию в Ираке

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), 4 июня принял делегацию федеральных законодателей, представляющих провинцию Ниневия, чтобы обсу-

дить последние политические события в Ираке.

"Во время встречи стороны коснулись общей политической ситуации в Ираке, особо отметив ситуацию в провинции Ниневия", — говорится в заявлении штаба Барзани.

Ниневия — одна из самых многонациональных провинций страны, где арабы, курды и езиды составляют основную часть населения. Провинция находится недалеко от Эрбиля, который принял тысячи ВПЛ после того, как Ниневия пала перед террористами "Исламского государства" (ИГ) в 2014 году. **kurdistan.ru**

Япония высоко оценивает прогресс в строительстве и развитии Курдистана

6 июня премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани принял высокопоставленную японскую делегацию, в состав которой вошли заместитель министра иностранных дел Японии, директор Департамента Северной Африки и Ближнего Востока Кансукэ Нагаока и посол Японии в Ираке Футоши Мацумото.

В заявлении Регионального правительства Курдистана (КРГ) говорится, что премьер-министр Барзани "выразил свое восхищение опытом и знаниями Японии в различных областях, ее инвестициями в человеческие ресурсы и развитие поколения", назвав Японию "образцом для подражания".

"Японская делегация высоко оценила прогресс, достигнутый в строительстве и развитии в Курдистане за последние годы. Они подтвердили, что существуют многочисленные возможности для японских инвестиций в регионе".

В ходе встречи также обсуждалось дальнейшее укрепление дву-

сторонних отношений между Курдистаном и Японией, особенно в области транспорта, сельского хозяйства, образования, а также промышленности.

После встречи премьер-министр Барзани сообщил в своем посте в Facebook о "конструктивном диалоге".

"Мы подчеркнули, что учимся

на успешном опыте Японии, особенно в области инвестиций в

человеческие ресурсы, образование и инновации", — добавил он.

По словам премьер-министра, делегация рассмотрела возможности увеличения инвестиций в Курдистан и поделилась мыслями о развитии сотрудничества в области транспорта, сельского хозяйства, образования и развития промышленности. **kurdistan.ru**

США ударили по ракетной программе Ирана новыми санкциям

Соединённые Штаты оперативно отреагировали на демонстрацию Ираном новой гиперзвуковой ракеты, которая состоялась 6

июня. Вашингтон незамедлительно ввёл новые санкции против иранской программы разработки баллистических ракет, которую курирует Корпус стражей Исламской революции (КСИР).

Эта элитная военизированная структура, находящаяся в прямом подчинении верховного руководителя Исламской Республики аятоллы Сейида Али Хаменеи, была ещё в апреле 2019 года, во время предыдущей администра-

ции США во главе с Дональдом Трампом, внесена в американский список "террористических организаций". Официальные лица Бело-

го дома назвали действия Ирана "дестабилизирующими". "Администрация Джо Байдена очень чётко и решительно пресекает дестабилизирующие действия Ирана в регионе, включая развитие усовершенствованной программы баллистических ракет, — заявил директор по коммуникациям Совета национальной безопасности США Джон Кирби. — Я не буду говорить о конкретных сообщениях об этой предполагае-

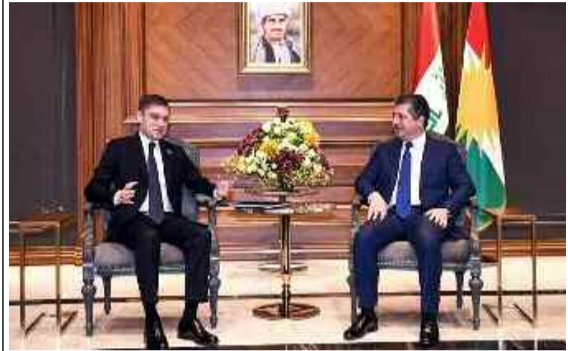
мой сверхзвуковой ракете, но мы ввели очень чёткие санкции и приняли другие меры, чтобы противостоять действиям Ирана в регионе, включая их программу баллистических ракет".

По данным иранской стороны Государственное телевидение Ирана сообщило, что ракета Fatmeh ("Победитель") имеет дальность полёта до 1400 километров. Это чуть меньше расстояния между Тегераном и Иерусалимом по воздуху, отмечают западные наблюдатели. Ударная система способна маневрировать, в том числе и за пределами земной атмосферы, со скоростью 13 махов (15925 км/ч).

Министерство финансов США пояснило в минувший вторник, что новые санкции направлены против семи физических и шести юридических лиц в Иране, Китае и Гонконге, которые снабжают ракетную программу Тегерана "чувствительными и критически важными элементами и технологиями", включая центрифуги, которые часто используются для обогащения урана до оружейного уровня. **kurdistan.ru**

В Эрбиле откроется Генеральное консульство Азербайджана

7 июня премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани принял временного поверенного в делах посольства Азербайджана в Ираке Насира Мамедова, чтобы обсудить

обоюдное желание укрепить двусторонние связи, включая планы открытия Генерального консульства Баку в Эрбиле.

"В ходе беседы г-н Мамедов подчеркнул приверженность своей страны укреплению отношений с Курдистанским регионом и раскрыл планы по созданию в ближайшем будущем Генерального консульства Азербайджана в Эрбиле", — говорится в заявлении Регионального правительства Курдистана (КРГ). "Премьер-министр Барзани подтвердил стремление Курдистана развивать и расширять отношения между двумя народами".

По данным Управления международных отношений КРГ, почти 30 стран имеют в Курдистане консульства, генеральные консульства или почетные консульства, в том числе дипломатические представители пяти постоянных членов Совета Безопасности ООН. Кроме того, в Эрбиле находятся офисы 10 организаций ООН. Широкое присутствие дипломатических миссий помогло КРГ в укреплении его политических, дипломатических и экономических отношений со странами мира. Эта прочная дипломатическая сеть также создает возможность для визитов глав государств и членов правительств, когда они едут в Ирак. **kurdistan.ru**

Более 90 езидов спасены на границе между Грецией и Турцией

Власти Греции спасли 91 курда-езида с речного островка недалеко от границы с Турцией и перевели их в центр обработки. Об этом 4 июня сообщила полиция, по данным которой, группа состояла из 32 мужчин, 25 женщин и 34 детей.

В операции по спасению приняли участие сотрудники "Красного Креста". Как сообщает "AP", несколько мигрантов заявили полиции, что они из Сирии. Мигранты находились на островке в реке Эврос как минимум с пятницы. Неправительственные организации предупредили греческие власти об их присутствии. Остров разделен между греческой и турецкой территориями, и к воскресенью мигрантам удалось перебраться на греческую сторону, что позволило провести спасательную операцию, как подтвердили в канцелярии премьер-министра.

Низкий уровень воды в реке в последнее время "способствует незаконному переходу мигрантов через островки, находящиеся как на территории Греции, так и на территории Турции... Правительство Греции обратилось к правительству Турции, которое было приведено к присяге (в субботу, 3 июня), для координации пограничных властей и предотвращения незаконных переходов", — говорится в заявлении. **kurdistan.ru**

ДИПЛОМАТ

№ 21 (533) 01 - 08 июн 2023-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Президент: Курдистан готов укреплять связи с Турцией

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани

нии Реджепу Тайипу Эрдогану в связи с его переизбранием

Турции успехов и выразил стремление Курдистана развивать отношения с Турцией во всех областях", — говорится в сообщении администрации президента Курдистана. "Со своей стороны, президент Эрдоган поблагодарил президента Курдистана за его поздравительный звонок и подтвердил стремление его страны к дальнейшему укреплению отношений с Ираком и Курдистаном, а также пригласил президента Нечирвана Барзани на церемонию приведения к присяге в Анкаре". Сообщается, что лидеры также обсудили ситуацию в регионе в целом и другие вопросы, представляющие взаимный интерес.

kurdistan.ru

подтвердил стремление курдского региона к дальнейшему укреплению отношений с Турцией "во всех областях". Курдский лидер сделал это заявление в поздравительном послании

на пост президента Турции.

"В ходе телефонного разговора в среду президент Нечирван Барзани также пожелал президенту Эрдогану, народу и правительству

Коалиция государственной администрации Ирака достигла соглашения о долях бюджета

Коалиция государственной администрации Ирака достигла соглашения о распределении иракского бюджета на 2023, 2024 и 2025 годы в преддверии заседания парламента, запланированного на четверг для утверждения законопроекта о бюджете.

Делегация "Демократической партии Курдистана" (ДПК) во главе с Фуадом Хусейном 7 июня провела в Багдаде обсуждения с партиями Коалиция государственной администрации, достигнув консенсуса по трем ключевым пунктам.

Согласно сообщению телеканала "Kurdistan 24", стороны коалиции договорились экспортировать из Курдистана 400 000 баррелей нефти в день, а иракская Государственная организация по сбыту нефти ("SOMO") будет заниматься ее продажей в турецком порту Джейхан.

В отчете также подчеркивается, что, если экспорт нефти не может быть осуществлен через этот канал, эквивалентное количество нефти будет выделено мест-

ным нефтеперерабатывающим заводам, а выручка будет выплачена Региональ-

по законопроекту о бюджете Ирака на 2023, 2024 и 2025 финансовые годы в четверг в

ному правительству Курдистана (КРГ). Что касается нефтяных доходов Курдистана, стороны в Коалиции государственного управления согласились, что все нефтяные доходы будут находиться под контролем КРГ, а не министерства финансов Ирака.

В третьем пункте соглашения указывается, что любое несоблюдение соглашения правительством Курдистана приведет к сокращению доли бюджета, выделяемой курдскому региону.

Кроме того, стороны в рамках коалиции договорились провести голосование

соответствии с соглашением, достигнутым между Эрбилем и Багдадом.

Ранее ДПК заявила, что, если поправки, внесенные в статьи 13 и 14 законопроекта о бюджете финансовым комитетом иракского парламента, останутся без изменений, она не поддержит законопроект в процессе голосования. Финансовый комитет иракского парламента должен собраться завтра для решения всех остающихся вопросов или споров между сторонами до того, как законопроект о бюджете будет поставлен на голосование.

kurdistan.ru

Премьер-министр Курдистана и посол Швеции обсудили предстоящие выборы

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 5 июня принял посла Швеции в Ираке Джессику Свардстрем, чтобы обсудить последние политические события в стране и развитие отношений со Стокгольмом.

"Что касается отношений с федеральным правительством, мы подчеркнули необходимость соблюдения соглашений между сторонами и обеспечения финансовых и конституционных прав Курдистана", — сообщил курдский лидер после встречи. "Мы также обсудили внутреннюю ситуацию в Курдистане и важность проведения парламентских выборов и подтвердили, что выборы должны быть проведены в назначенное время в этом году".

Стороны также обсудили усилия правительства по дальнейшему расширению прав и возможностей женщин и обеспечению гендерного равенства в Курдистане.

Со своей стороны, посол Швеции "заявила, что, несмотря на проблемы, реформы и развитие в Курдистане продолжаются".

kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани открыл технологическую выставку в Эрбиле

Премьер-министр Иракского Курдистана Масрур Барзани 6 июня в Эрбиле принял участие в церемонии открытия выставки высоких технологий "HITEX", в которой принимают участие 121 компания из 20 стран мира. В ходе четы-

рехдневого мероприятия будут продемонстрированы новейшие технологические продукты.

"В этом году HITEX фокусируется на цифровизации государственных услуг в Курдистане и Ираке", — сообщил прессе организатор мероприятия Ребар Карим, которого цитирует телеканал "Kurdistan24". "Присутствие премьер-министра подтверждает поддержку и серьезность правительства в цифровизации государственных услуг, что также будет стимулировать приток иностранных компаний и инвесторов в Курдистан".

kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Tariyel Cəlil

Xüsusi müxbir:

Nofəl Ədalət

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soçaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur. e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500